

A Franklin-Társulat

magyar irod. intézet és könyvnyomda kiadásában Budapest (IV, egyetem-utca 4-dik szám) megjelent és minden hazai könyvkereskedésben kapható:

UJ KÉPES KÖNYV,

utmutatás

a szemléletre, gondolkodásra, számolásra és beszélésre 2 1/2 - 7 éves gyermekek számára, használatul a családban, kisdóvodákban, siketnéma-intézetekben és az elemi oktatás első fokán.

Vázolva és kidolgozva

BOHNY M. által.

36 színezett táblával és egy rajztáblával.

Diszes színezett borítékba kötve, ára 4 frt.

A Franklin-Társulat

KÉPES MESE-KÖNYVEL.

6 nagy színezett képpel ellátva, és diszes színezett borítékba kötve ára egy-egy füzetnek 80 krajczár.

- 1. A hamupipóke.
2. Csipkerózska.
3. A hős szabó.
4. Hüvelyk Matyi.
5. Jancsi és Órszike.
6. A várósbóbitás kis leány.

ARGUSARNOKBAN
A polg. körház-építkezés kaphatók.
Küldemények utánvét megjelölés postában és
leltármentesen eszközölhetők. Minna-
és áruhástrom ingyen küldetik.

A legjobb szer
a bőrnek fentartására és puhítására, cipő, lószerszámok stb.

oroszbőr-olaj.

Ez az olaj mindenekelőtt zamata által tűnik ki, úgy, hogy
oly cipőkkel, melyeken ez alkalmaztatott, a salóban is meg
lehet jelenni. Ezen olaj által a bőr a levegő, melegség és nedves-
ség behatásai ellen megóvódik; időközönként ezzel bekenve, a
bőr bársonyosimással bír, vízmentes és teletle ruganyossá lesz.

Egy üveg ára 1 és 2 frt.,
valamint pléhpalackokban 5 és 10 fontjával.

Éremmel kitüntetett
cs. kir. kiz. szabad. Osztr.-Magyarors. nézve.

Átalános salon zsirfénymáz

uri és hölgycipőkre, valamint lószerszámokra.

Az alulírottaknak sikertől kitűnő cipőmáz felalánia, miáltal
a cipők fényesítése feleslegessé vált. Csupán ecsettel kell
a mázt a használati utasítás szerint alkalmazni, és néhány perc
muva mély feketében fénylenek a cipők, mert a máz azonnal
megszárad. A bőr ezáltal nem szenved, sőt puha és simává válik,
nem török és vízmentessé lesz, mi hasonló találmányoknál eddig
nem fordult elő.

Úvegekben 1, 2 és 3 forintért küldi szét
a gyári főraktár
Gronár János utódjaitól
Bécsben, Kohlmarkt 5. sz.
A „Daum“ kávéház átellenében az udvarban balra.

FROHNER-szálloda
Budapesten.
Van szerencsém ezennel a t. utazókat, valamint Budapest
t. cz. lakosait értesíteni, miszerint én mai nappal a minden
körökben ismert
FROHNER-SZÁLLODÁT
átvettem és a saját felügyeletem alatt tovább vezetem
Midőn a t. cz. közönség az eddigi tulajdonos iránt tanusi-
tott bizalma reámi átruházatását kérni bátorodom, főtevé-
sem oda lézzen irányozva, pontos és ügyes szolgálat, valamint
kitűnő ételnek és italok által igen tisztelt vendégeim elégtel-
ségét kinyerni, melyvel azoknak kegyeibe ajánlva maradok
legmélyebb tisztelettel
Schmidt Nándor,
szállodatulajdonos.

Budapest, január 17-én 1875.

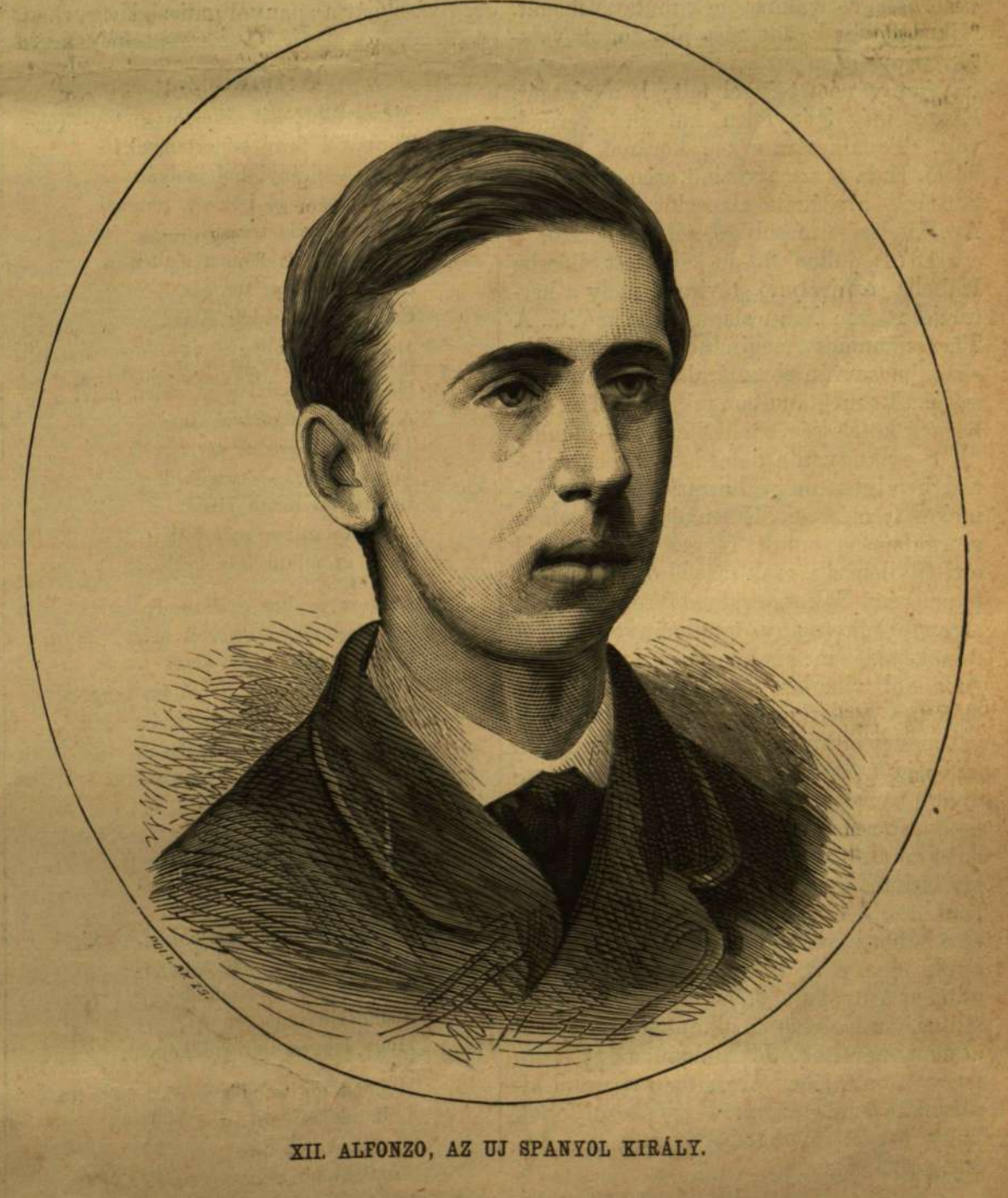
3-dik szám. ELŐFIZETÉSI FÜLTÉTELEK: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft. XXII. évfolyam.
Csupán a Vasárnapi Ujság: Egész évre 8 ft., félévre 4 ft. Csopán a Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft., félévre 3 ft.

HIRDETÉSEK DIJA: Egy ötször hasábozott petit sor, vagy annak helye egyszeri ígatásnál 15 krajczár; többszöri ígatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden ígatás után 80 krajczár.
Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket előfizet Bécsben: Haasenstein és Vogler Wallfischgasse Nr. 10, Mosse R. Sellastrasse Nr. 2 és Oppellik A. Wollzeile Nr. 22.

AZ UJ SPANYOL KIRÁLY.

Abrahd volt, midőn azt hittem, hogy
a spanyol nemzetet úgy lehet meg-
ítelni, mint más európai népeket.
Sémíta nép, telve van mór vérral.
Sohasem fogja megérteni a politika
finom megkülönböztetéseit. Intran-
sigens nép. „Allah az ur és Mahomed az ő
prófétája!“ Minden véleménye oly abso-
lut, mint a fanatikus vallásnak e hitelve.
Az én politikámat legyőzték a baloldali
intransigensek, ennek így kellett lenni; a
vér okozta. Épen így fogják legyőzni a
jobboldali intransigensek a Cánovas del
Castillo politikáját, meg vagyon ez irva.
Ő ügyes, becsületes, szabadelvű, szilárd
akaratu, de a reakció leveri, el-
nyomja, megsemmisíti. És ez nem
oly reakció lesz, minőt más országban
láthatni, hanem spanyol reakció, arabs
reakció, és ez az intransigens reakció
ujra a kommunista kantonalistákat
fogja uralomra segíteni, és minden előlöl
kezdődik megint.

óvni szabadságát, hogy csakhamar ujra
visszaessék a járomba. Trónok és kor-
mányformák így váltják föl egymást már
e század eleje óta megdöbentő követke-
zetességgel Spanyolországban, a nélkül,
hogy a sorstól hányt nemzet kiköthetett
volna a szabadság biztos révpartjában.
Castelár sötét sejtelméit azért osztani
fogja mindaz, ki be van avatva hona újabb
történelmébe. A rohamosan kifejlődött leg-
utóbbi események köztudomásulag ujra
visszaállíták a Bourbonok trónját, melyben
XII. Alfonzo név alatt egy fiatal király til.
Az uj spanyol király multjáról még
nincs sok irni való. Hiszen még nincs 17
éves. 1857-ben nov. 28-án született II. Iza-
bella spanyol királynőtől s férje, Assisi
Ferencztől, s a keresztségben Alfonzo
Francis d'Assisi Ferdinand nevet nyert.
Spanyolországot 1868-ban anyjával

XII. ALFONZO, AZ UJ SPANYOL KIRÁLY.

BUDAPESTI KALAUZ.

ÁSVÁNYVIZEK. HIRDETÉSI IRODA. HIRLAPOK ELADÁSA. BANK-ÉS VÁLTÓ-ÜZLETEK. DISZMŰ GYÁRI ÁRU RAKTÁRAK. FODRÁSOK. GYÓGYSZERÉSEK.
Nemzeti múzeum, országút; az egyes
termek 9-től 1 óráig nyitva vannak.
Hétfő: régiségek, kedd és szerda: képtár,
csütörtök: természetgyűjtemény.
Országház, Sándor-utca.
Városi virárgazda, Deák Ferencz-utca.
Bemenet 20 kr.
Császárfürdő, kád-, zuhany-, kö-
s-gősfürdő.
Heinrich-féle világhírű kád-, zuhany-,
kő- s-gőzfürdő.
LÉGNYOMÁSÚ TÁVIRDÁK.
Ohm C. O. Pest, József-ter 15. sz. a.; elfo-
gal légnymás, valamint villanyos
háló- s szoba-távírdá-bevándosításokat, s
legszélesebb kivétel, méltányos feltételek
s több évi jótállás mellett. Árjegyzékek s
kimutatások ingyen szolgáltatnak ki.
LÓPOR.
A legfinomabb svájci vadászpor, 1 és
2 fontos szelecekben mindenkor kész-
letben van Éder-féle 1-ső magyar kir.
lőpor-árudájában, kalap-utca 8. sz. 3-dik
lépcső jobbra a régi városház mögött.
MINISZTERIUMOK.
M. kir. miniszterelnökség: Budavár,
gróf Sándor-palota.
M. kir. honvédelmi miniszterium:
Budavár, urt-utca.
M. kir. belügyminiszterium: Buda-
vár, urt-utca.
M. kir. vallás- s közoktatási minisz-
terium: Budavár, országház.
M. kir. pénzügyi miniszterium: Buda-
vár, szt.-háromságter 187. sz.
M. kir. földmiv.-, ipar- s keresked.
miniszterium: Pest, aldunasor 2. sz.
M. kir. közlekedési miniszterium:
Pest, tőkér-utca 1. sz.
M. kir. igazságügyi miniszterium:
Pest, Deák-utca 14. sz.
MULATÓ-HELYEK.
Nemzeti színház, kerépesi-ut. Opera:
Kecskeméti, estörtökön, szombaton,
Dráma, népszínmű, vígjáték: vasárnap,
hétfőn, szerdán, pénteken.
Német színház, gyapju-utca. Dráma,
Operetta, vígjáték.
Német színház a Hermina-téren.
MÉTERMÉRTÉK ÉS REND-
SZER.
Calderoni és társa, (miatványk-utca).
Szemlélteti gyűjtemény a méter-rendszer
megismertetésére. — (Lásd a hirdetési ro-
vatot.
Görög István, hatvani-utca 16. szám.
Gyógyszerek és orvos-gyógyászati mű-
szerek nagy választéka.
ORVOSOK.
Dr. Eiber V. Budapesten, József-utca 1-
66. szám házában, rendel 2-4 óra-
kor; ugyanott kapható: „Nemi élet ve-
szélye“ című műve 1 frton, postával:
1 frt 10 kr. (Lásd a „Politikai Ujdonságok“
ban hirdetményt).
Dr. Handler Mór, orvos és sebésztudor:
Érdülést és szemész. Rendel naponta:
délután 10 órától 1-ig, délután 3 órától
5-ig és este 7 órától 8-ig. — Lakik: Pest,
belváros, kigyó-utca 2. sz. kigyó- és vá-
rosbáz-utca sarkán (Rottenbiller-féle há-
za) 1-ső emeleten, bemenet a lépcsőn.
Díjat ellátott levelekre azonnal válasz
adatik, és a gyógyszerek megküldetnek.
ÓRÁK.
Frohner József IV, váci-utca 5. sz.,
legnagyobb óráraktár. Árjegyzékek in-
gyen. Javítások jótállás mellett eszközlé-
tetek. (Alap. 1808-ban.)
PAPIR-KÁRPITOK.
Fischer J. L. és fia, váci-utca 20. sz.,
egyszeresmind butor, kelme és szőnyeg-
raktár.
PAPIRKERESKEDÉS.
Riegler József Ede, papír raktár,
könyv- és könyvnyomda Budapest,
kecskeméti-utca 11. szám.
SZÁLLODÁK.
Európa szálloda, Ferencz József-ter.
Hungária nagy szálloda, aldunasor.
Magyar király szálloda, Dorottya-
utca.
Nádor szálloda, váci-utca.
Nemzeti szálloda, váci-utca.
Vadászkürt szálloda, kishid-utca.
(Mind előrendelék.)
TAKARÓPAPIROS
E lapok kiadó-hivatalában, egyetem-
utca 4. sz. a., nagy levek, másánként 10
frt a vasúthoz szállítva.
ÚVEGKERESKEDÉS.
Görög István, hatvani-utca 16. szám.
Üvegmenetek, asztali készletek és tükrök.
VARRÓGÉPEK
Csak Ohm C. O.-nál, József-ter 15. sz.;
Uvaldi amerikai szármérők Wehler és
Wilson és ifjabb Howe Eliáshól New-
Yorkban.
ZONGORA-RAKTÁRAK.
Eder A. Gyula, váci-utca 12. sz. a.;
Első, vész s becsértel mindennemű sop-
orát, pianino s harmoniumokat.

Kiadja és nyomatja a „Franklin-Társulat“ magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám).

gyűlt hagyta el, kit az ideiglenes kormányának szept. 30-ról kelt rendelete trónvesztettnek nyilvánított.

Az exkirálynő Párisban telepedett le s 1870. jun. 25-én tünepélyesen lemondott a spanyol koronáról fia Alfonz javára, ki ez idő óta szorgalmasan tanult Angliában, különös buzgalmat fordítva a hadászatra, minék folytán Sandhurstban altiszt is lett.

A királyi méltósággal nem igen sokat gondolt, sokkal inkább vették igénybe játkészerei. Ebből az időből egy adoma is maradt fenn róla, mely szerint azt mondta volna anyjának: „Vedd vissza trónodat, mama, én sokkal többre becsülöm a velőcipédemet.“

1872-ben a bécsi Therezianumnak lón növendéke, melynek III-dik osztályába rendkívüli tanulónak vétetett be. Kisérletben volt Murphy kamarás, egy öreg komornok s egy tábornok, — épen az a Canovas del Castillo, a ki most a kormány elnöke lett. A tervet Schmerling, az akadémia gondnoka, Pawlowski udv. tanácsos és Canovas a herceg vendéglő királyi tisztére való tekintettel állapították meg. A nyilvános oktatást nem látogatta, hanem a tanárok jártak hozzá szállására, mely az intézet épületében négy szobából állott. A tornát, táncot, uszást és vívást azonban közösen tanulá a többi növendékekkel, kik iránt nem leereszkedett, hanem bizalmas baráti vonalzatban tanusított. A tanulmányokban meglehetősen haladást tett, a tanórák alatt csendes és figyelmes volt, a testgyakorlatoknak szánt órákban azonban bátornak, sőt vakmerőnek mutatta magát. Mikor Bécsbe került, még alig tudott valamit németül, s az iskolai év végén már folyékony németiséggel tette le a vizsgát. Ekkor még igénytelen külsejű gyermek volt. Testalkatára nézve korának megfelelő. Haja gesztenyészíntű, szemei tizések, barnák, arcának alapszíne olajbarnás. Arczifejezése mosolygó, néha elmélőző.

1874. július 20-án érkezett Bécsbe Izabella exkirálynő távirata, mely a herceget rögtön Franciaországba szólítja. A Therezianumot megindulva hagyta el, sirva bucsuzván el tanáraitól és tanulóitársaitól. „Itt megtanultam miként kell az embernek kötelességét teljesíteni,“ — mondta.

S csakugyan a fiatal hercegnek az intézetben igen megváltozott azelőtt gyermekes természete. Hetenként öt napon át szorgalmasan tanult reggeli félkilenczestől esti félkilenczig, csak másfél órai szünettel naponként. Sok szorgalmat fordított kivált az angol alkotmány tanulmányozására, a minék hatása meg is látszik nyilatkozataiban. Az angol világlap, a „Times“ levelezője előtt úgy nyilatkozott, hogy tanulmányai-val még nem kész s hogy reményli: jövőre is fog időt találni a tanulásra. Legnevezetesebb nyilatkozata azonban, mely már komolyabb gondolkozást árul el, ugyanazon levelező szerint a következő: „A karlistákkal eleinte kemény dolgunk lesz, lassanként azonban a nép hozzám fog pártolni és a háboru véget fog érni. Én nem vagyok egy párt királya. A miniszterium minden árnyalatú emberekből van összeállítva: szabadelvű és alkotmányos leszek, a mint neveltek. Jól tudom, hogy nem nagy öröm a jelen pillanatban spanyol királynak lenni, azonban igyekezni fogok hogy megérintsem kötelességemet és a szerint cselekedjem.“

A legutóbbi idő alatt nagyot nőtt, hangja igen kellemessé vált, modorában sok a megnyerő, de kevés a királyi. Kijelenté, hogy mintaképp Angliát és Belgiumot kívánja venni s hogy Németország iránt lekötélvezve érzi magát s nagy súlyt fektet szövetségére, a mi mindenestre különösen hangzik azzal a nyilatkozatával szemben, melyben az egyház jogainak visszaállítását és védelmét oly határozottan ígérte.

Bátorságáról tesz tanúságot, hogy a szigorú udvari szokásokat meg merte változtatni. A grandokat nem tegezi, mint eddig szokásban volt, s nem engedi, hogy a főurak kezét csókoljanak neki. Egy szóval már is jelezi azt a különbséget, mely egy alkotmányos fejedelem s a legitím jogra támaszkodó abszolút monarcha között van.

Ez ideig már megnyerte a pápa áldását, Német-, Oroszország és Belgium fejedelmének szerencsekívánatait. A spanyol hadsereg szívesen, a polgárság pedig ha nem örömet, de az áhitott béke reményében legalább nyugodtan fogadta. A republikánusok azonban el vannak keseredve s többen követik Castelar példáját, ki Svájcba szándékozik kiköltözni. Don Carlos pedig dühös. „Alfonzo megnyitotta számomra Madrid kapuit. A fegyver fog dönteni közöttünk“ — mondá a praetendens, ki a spanyol korona egyetlen törvényes örökösének vallja magát.

Különbön a dynasztikus nézetek az új spanyol királyban is felette szigorúak. Büszke törzsfájára, levén ő egyenes ágon negyvenedik utóda ama Don Pelazonak, ki 716-ban először tűzte ki a keresztyénység zászlóját a spanyol galicziai hegyeken.

A földhöz.

Mesés föld! hányféleképp
Tüszs föl forró képzetemnek!
Most — virány, hol ibolyák
Közt mosolygó bölcsők rengnek.
Majd — óriás temető, —
Szinte látom: fenn a légben
Sírfaiddal mint forogsz
Csillagatlan, rideg éjben.

Hajh, te bűvös ős talány,
Hány bölcs küzködött veled már!
A talány megoldva nincs,
Titkaidon ezredes zár.
Te viztömlő! — tüzodor!
Légpályád mióta járod?
Hogy és mikor születél?
Hogy és mikor lesz halálod?

Az lesz egykor gyilkosod,
Mi a szegény emberszívnek:
Forró kebled kihül-e?
Vagy kínos belláng emészt meg?
Vagy félénk madár gyanánt
Addig repkedsz karikába:
Nap: e tűzárskán körül,
A míg beleszállsz torkába?

Anyá vagy, de kebleden
Édes gyönyör, s irtózat ül;
Az ember, s a vipera
Együtt csüggnék emlédrül.
Anyá vagy, de szörnyanya!
Az élet szikráját öntöd
Szülőtüdbe, de csupán,
Hogy legyen mit öldöklölnöd.

Honnan lön számüzve rád
Lelkünk? Végperced bevárva
Sirodat tudéli-e,
Tündöklőbb csillagba szállva?

Vagy miként a pászortűz:
Hantjaid közt kél lobogva,
Hantjaid közt lobogva el
Végcsilláma haldokolva?

Földgömb: te siralomház!
Te őrzőgök kerekortnya!
Szirt, melyhez — kesely szíven —
Bilincselve minden foglya.
Te szomorú hamvveder
A bent porló tetemekkel!
Be sok szem megöntözött
Immár keserű könyvekkel!...

De fejem e talalós
Meséken haj mit gyötörjem?
Hagyd a titkok éjjelét,
Térj vidámabb utra lelkem!
Fütkészni ne légy bohó,
A mit sűrű, mély homály fed;
A teremtés, s a leány,
Ugy sem valja titkait meg.

Kerengő föld, vén bolygónk!
Rád ezental semmi gondom;
Forogj tengelyed körül,
Mint sárdarab a korongon.
Csak hányd czigánykereked!
De ha fejed alá fordul:
Vigyázz, hogy a boromat
Ki ne öntséd poharambul.

Szemere Miklós.

Egy német ember magyar leánya.

Elbeszélés.

Irta RÉTHI LAJOS.

II.

Klettermann már régebben tudomására jutott, hogy a városban egy katonatiszt özvegye él, gyermektelen, születésére nézve csehországi német. Azt fölkereste, házához fogadta, Marika növelését egészen arra bízta.

A kis leány vágyott volna elmenni az iskolába, hacsak azért is, hogy megmondhassa kis társnőinek, miszerint nem az ő atyja szerzte bánatukat, de többé nem volt szabad oda mennie.

Egy szerzetes följárta hetenként néhány órára, s vallásra, történelemre és földrajzra oktató német nyelven. Azon kívül minden ismeretét Stefanina nénetől nyerte; minden társasága, leszámítva a koronként változó szolgálókat, belőle állott.

Klettermann teljesen megnyugodott, hogy leánya növelését most már kifogástalanul intézte el. Aggodalom nélkül fordítá minden gondját hivatalos teendői betöltésére, s élvezte szükre szabott társas-köre örömeit.

Stefi némben a kis leány valóban második anyát talált. Annak nem volt gyermeke soha; most már nem volt senkije; lelkének összes szeretetét a meleg kedélyű kis leány körül csoportosította.

Hosszu téli esteken, ha Klettermann nem volt otthon, vagy unalmas őszi vasárnapokon, vagy illatos nyári délutánok sétái a temető fái alatt elbeszélte sorra, elbeszélte sokszor az öreg asszony saját életének egész történetét.

Elmondta, hogy atyja tekintélyes kereskedő volt; az ő kezéért sokan vágytak; azok közül egy most tekintélyes főhivatalnok, egy más vagyonos kereskedő. De neki egy sem kellett, a mióta megismerte a szép magyar huszártisztet Bekecsi Ágostont. Milyen volt az, mily szép, mily deli, őt mily forróan szerette; magyar főúri kis-

asszonyokat mellőzött el miatta: jól esett az öreg asszonynak ezt minél többször elmondani a meghitt gyermek előtt.

Aztán csakugyan egymáséi lettek; néhány év múlva férje nyugalmába lépett; itthon meglegedve boldogan éltek s csak azért imádkoztak, hogy szemüket egyszerre zárja be a halál álma.

Gyermeük igaz nem volt; de azon községi népe, melyben férje nemesi birtokán éltek, őket gyermeki ragaszkodással szerette; a szomszédok s a rokonok is jók voltak: ő büszkén vallotta magát magyar asszonynak.

Mikor aztán elbeszélte, hogy ezt a kifogástalan nagy boldogságot mikép tette semmivé 1848, — olyankor mindannyiszor sirtak mindketten. Jobbágyaik föl szabadultak, férje újból katoná lett s Perczel vezetés alatt küzdött a ráczok ellen; falujokat Urbán felégette, az őt kísérő lándzsás nép udvarukat kifosztotta, összerombolta. Ő bujdosva mentette meg életét. Bár az is oda veszett volna, mielőtt megjött az iszonyu hír, hogy vitéz férje a „római“ sánczokon elesett.

Marika előtt nyitott könyv volt az öreg asszony egész élete. Hanem abból is azt tanulta, a mit az iskolában kis társnőtől: hogy itt boldog és szép élet volt, a míg a németek el nem jöttek s össze nem rontották.

Zsuzsi szolgálónak a kedvese katona volt, messze-messze innen; nem önkénynt ment, hanem kényszerítve vitték el Taliánországba vagy Galicziába. Zsuzsi ajakáról ki nem fogyott a bús dal, és Mariska azt mind nagyon szépnak találta, mind megtanulta.

Stefi némben nem sok ismeretsége volt ezen a városban, mert csak a forradalom lezajlása után költözött volt ide. Szomszéd-ság jogán ismerkedett meg János István timármester családjával. Az a család jó indulatot tanusított irányában; míg idegenül, özvegyül a szomszédjában lakott. Azt utóbb is gyakran meglátogatta, sőt, Kletterman engedelmével, Marikát is magával szokta vinni.

A timár mesteréknek nem volt gyermeük, egy leány rokonukat tartották és növelték, az két évvel lehetett idősebb Marikánál.

A Jánosék Katájával Marika lassanként barátságba jutott. Annak mondta el bizalmasan a néni életének nagy titkait. Együtt siratták el sokszor a szép, a jó, a vitéz huszárkapitányt Bekecsi Ágostont; ha deli fiatal embereket láttak az utcán, együtt találgatták, hogy vajjon ehhez, vagy amához hasonlított-e jobban Bekecsi Ágoston.

Kata pénzért varrt és himzett, ez uton bejáratos volt a városi előkelő házakhoz. Marikát rendkívül érdekelte tudni, hogy miképen élnek, mivel foglalkoznak azok, a kiknek házaiban ő soha sem járt.

Katának a növelő atyjával ismerős diákok szép könyveket hoztak olvasni, azokban bűbájos dalokat talált Marika a hazáról, nemzetről, szerelemről. Kata dalamat is tudta soknak, s Marikát minde-nikre megtanítá, meg még arra is, hogy:

„A virágnak megtiltani nem lehet,“

Volt neki otthon sok drága könyve. Atyja megvette rendre, névnapj és újévi ajándokul Schillert, Göthét, Uhlandot, Grillparzert. Hanem azok tartalma hideg

betűi maradt, meg a Kata dalos-könyveiből a körülötte mozgó és általa csak félig ismert, inkább sejtett élet egész elevensége szólt szívéhez.

Klettermann teljesen meg volt nyugodva, hogy gyermeke alázatos alattvalóvá, csendes kedélyű jó német leánynyá növekedik az öreg német asszony vezetése alatt. Abból a gyermekből pedig kifejlett szép csendesen egy rajongó kedélyű magyar honleány, érzésben, vágyban, gondolatban kifogástalan magyar hajadon.

III.

Klettermann előkelő hivatali állást foglalt el; leánya szép volt. A hogy a leányka növekedett, mind sűrűbbek lettek a háznál a városban állomásozó katonatisztek és az ifjabb hivatalnokok látogatásai.

A tiszték csevegtek, élceltek, könynyelmű kalandokat beszéltek el; a hivatalnokok fészkes, szabatos, kimért fogásokkal udvaroltak a leány körül. De szívéhez szólni nem tudott egyik sem.

Oh, az a szív telidesteli volt már egy más alakkal, a melyhez, érezé, hogy hű marad az életben és a halálban.

A mult nyáron történt egy szép júliusi vasárnapon, hogy Stefi néni és ő sétálni mentek a temetőbe. Annak bejáratánál János Istvánnal és Katával találkoztak, együtt folytatták a sétát. A két asszony leült egy pázsitos halom mellett s imakönyveikbe mélyedtek. A leányok sirtól sirhoz lebegtek, a kövek fölírásait olvasva, a virágokat szemlélve, egy-egy gondosabban ápolat halomnál a fölvert gyomot tisztogatva.

Egyszerre csak lecsüngő ákácztól fedett sirhalom oldalán egy olvasó ifjura bukantak. Marika megretent, de Kata ismerté és köszöntötte. Virágos Andor meglepetve ugrott fel; majd megkínálá a leányokat, hogy üljenek le egy kissé; ha hallgatják, ő felolvas valamit Jókainak nála lévő beszélyeiből.

Nincs esábitóbb helyzet, mint ha szép ifju szépen olvas fel szívhez szóló történetet fiatal leányok előtt. A könyvre szegzett szemek s az indulatok változó hullámzásai eszményívé magasosították az arcot; míg a nagy író bűvös szavaival leirt megható történet dallamosan ömlik a szép ajkáról.

A leány nézi figyelemmel és változatlanul az olvasót. A mit hall, az szívéhez szól; szívéhez szól a mit lát is, a hallott eszmék elfoglalják gondolatát; a hang sokáig cseng még füleiben, s az arc bevésődik szívébe mindörökre.

Virágos Andor mind jobban hevült a fölolvadás alatt. Érdekes volt az elbeszélés is, a melyet fölolvast, de delejtezte mind érezhetőbben a ráfiigesztett leánytekinetet.

Marika úgy érezte, mintha lebegne a mindenségben, véghetetlen és tiszta gyönyör közt.

Mikor az elbeszélésnek vége lett, Marika lesüté szemét és megrezsent, mintha bűbájos álomból ébredne.

Az ifju félénk zavarral emelte föl tekintetét. — Nagyon szép volt — mondá amaz. Ez nem tudta hirtelen, hogy mit kellene mondani.

Kata kitérült egy könyvüt s gyorsan fölgrott, mert eddig már aggodalmaskodnak a néni. — Eljönnek még valaha a temető kertbe? én máskor is hozok szép köny-

veket — szólott az ifju lányan, epedőleg. Tekintete találkozott a Marikával, mind a kettőé szívébe hatott a másikkak.

Ezt a tekintetet, azokat az édes eszen-gesti szép ajkakat s a lángoló eszményi arcot nem tudta elfeledni Marika a katonatisztek elmés csevegése és az atyjának alárendelt hivatalnokok kimért udvarlása között.

Sőt mind jobban-jobban gyűlölt katonát és hivatalnokot, mert azok lenézőleg s ellenséges indulattal szólottak a magyarok felől, s azokat a magyarok jogtalan elnyomóikkak tekintették.

Klettermann is kezdett foglalkozni már leánya férjhez adásának gondolatával. A leány sorsa végül is az; s a szerencsét, mikor mutatkozik, nem szabad elmulasztani. Most még választhat a kérők közt. Ki tudja mi lesz, ha a magyarok szabadsági törekvésének gyorsan növekvő árja el találja söpörni az ő hivatalos állását!

(Vége követc.)

A marokkói pápa.

Képünk egy férfinak a természet után fölvett fényképmásolatát mutatja, ki Marokkótól keletre egész Tripolisig s a Földközi-tengertől délre egész Timbuktuig korlátlan egyházi uralmat gyakorol valamennyi arab és berber fölött.

Az uerani nagy-sherifet, Szidi el Hadj Abd es Szalam-ot hívei nem tisztelik egyenlően isten-nel vagy Mahommeddel, nem! Sokkal fölébe helyezik őt ezeknek. Legyen bár a nagy-sherif bármennyire gyarló, hibás, bűnös ember, az mind-egy. Az ő szentsége nem csorbul ék által, mert ő a próféta egyenes utóda. Ezer és kétszáz esztendőre felvihető családjában nem kételkedik senki; képzeltelhet tehát, mily áhitattal tekintenek reá a hívők.

Szidi el Hadj Abd es Szalam, Szidi el Hadj el Arbiának egyetlen fia, ma 44 éves. Korán vesztvén el atyját, kora ifjúságában neki adta magát a szeszies italok mértéktelen élvezetének s kicsapongó életet folytatott, a mi azonban korántsem akadályozta híveit abban, hogy szentként tiszteljék. Korán megházasodott, mint az arrafelé általános szokás s egy Mekkába tett zarándok-utja alatt megismerkedett a keleti szokásokkal és erkölcsökkel. Ez ut alkalmaival, a francziák, kik rég érezték Algirra gyakorolt befolyását, fejedelmii hódolattal vették őt körül. A csodálatos, a nagy-sherif, ki deli Franciaország egy részét is beutazta, egész megváltozottan került haza. Nemcsak hogy minden szeszies italt szigorúan került, de környezetében még civilizatori reformeszméket is igyekezett kelteni. Ez mindenestre csodálatos jelenség egy egyházi főnöknel, kit állása arra utal, hogy a legeszkönyösebb konzervatív álláspontra helyezkedjék. E tekintetben a nagy-sherif egyetlen példa a történelemben a japáni mikádó mellett.

Szidi el Hadj Abd es Szalam öszintén humanitárius czelokra törekedett. De hogy e tekintetben valami nagy vívmányt érjen el, ahhoz hiányzott nála a kellő tetterő és a miveltetés szükséges foka. Nagyon keveset tanult, s csakhamar visszaesett előbbi nézeteibe. A vak fanatizmus, mely a papiságot és alsó osztályokat uralta, ő fölötté soha ugyan urrá nem vált, de ő maga nagyon visszavonulva élt, csak hogy, mint maga mondta, az ajátos hívek pénze annál nagyobb arányban folyjon pénztárába.

Vajjon egy angol nővel kötött negyedik házassága okozott-e újra valami kedvező változást benne? arról hallgat a krónika. De gyanítható, hogy igen. Egyiptomban van a legtirelme-sebb mahomedán népség, s mégis az egyiptomi irástudók és papok is elfordult arczczal haladtak el Mohamed Ali és Ibrahim pasa szobrai mellett, megemlékezvén a Korán szavaira, mely a festett és faragott képeket szigorúan tiltja. A nagy egyházfőnél tehát nem csekély foka tétel-lehető föl a fölvilágosultságnak, ha le meri magát fényképeztetni.

Három fia van, a legidősb Szidi el Arbi, ki egykor örököse lesz, 21 éves.

AZ ŐSÖK PALOTÁJA ELŐTT.

Kastély a bükkek sűrűjén,
Itt ringatott gyermekkorom!
Karácsonfán tündéri fény
Mosolyga itt rám egykoron.

Mily édes, nyájas volt anyám,
Most sírban alszik, holtan . . .
Ah e berek hús alkonyán
Egykor mi boldog voltam!

A várba' fenn az ős-terem,
Karácsonfám ott áll, ott!
Tündérképek játsztak velem,
S szívem örömtől dobogott!

Most idegen nép mulatoz,
Daluk szívem' szaggatja,
Az emlék mindent visszahoz,
S csak sírhatok már rajta.

Itt a hosszú, árnyas fasor,
Az ablak fénye ide süt —
Mint üttem benne, annyiszor,
Koromnak kedvteléseit!

Szerenese, kedv, elköltözött —
Csak rongya függ már rajtam.
Egy koldus áll a fák között
— A kastély ura hajdan!

Új találmányu gőzhajó-terem.

Bessemmer angol technikus, ki tengeri betegségben sokat szenvedett s jól tudhatta, hogy mily alkalmatlan egy betegség az, 1869 tavaszán azon kezdett gondolkodni, hogy miként lehetne a tengeren utazók e közös és mindenkitől egyaránt rettegett baján segíteni, s már ugyanazon év deczemberében annyira tisztában volt függő és mozgó hajótermének akkor még csak vázlatos tervével, hogy arra kizáró szabadalmat nyert. Mindjárt kezdetben észrevette, hogy ha tervével ezélt akar érni, két határozottan különböző elvet kell szemé előtt tartania: t. i. vagy magát az egész hajót kell úgy építeni, hogy annak ide s tova, előre s oldalvást való ingadozása és mozgása már külalakja által ellen-súlyozható vagyis elenyészthető legyen, vagy pedig ha oly alakban épül az, mint a többi közönséges hajók, valami különös belső berendezés által kell oda törekedni, hogy a hajó rázkodását a teremben ülők ne érezhessék. Az első elv alkalmazásának tervével csakhamar föl kellett hagynia, mert ha még lehető volna is (noha ilyesmirel szó sem lehet) megakadályozni a hajó ingását és ide s tova hánykodását, az esetben a tenger a mozdulatlan tömeget még nagyobb erővel ostromolná s a hullámok épen úgy keresztül csapnának földézetén, mint a pártok szikláin s a kikötők védfalain. Bessemmer tehát egész figyelmét egy oly terv kigondolására és kidolgozására fordította, mely — ha sikerülhet, csöndes mozdulatlan nyugopontot nyújt az utazónak az ingadozó hajótest közepén a nélkül, hogy a hajó a maga rendes szabad mozgásában gátoltatnék. Bessemmer azt is észrevette, hogy az általa tervezett hajóterem, ha egyszerűen csak olyan tengelyre függeszti, a milyenre a hajólámpákat és az iránytűt szokás, még

SZIDI EL HADJ ABD ES SSALAM, A MAROKKÓI PÁPA.

korántsem fog birni a kellő mozdulatlansággal, mert bárha — például — az iránytű azáltal, hogy kettős tengelyen áll, megtartja vízszintes állását, az ellen még sincs megvédve, hogy a hajó megfelelő mozgásával föl és lefelé ne inogjon. Ez okból, ha tervét erre az elvre akarta alapítani, a természet okvetlenül a hajó hosszúságának kellős közepére kellett helyeznie, hol az alulról fölfelé s megfordítva irányuló ingadozás úgy szólva semmi; továbbá a hajó szélességének is a közepét kellett kiválasztania, hogy a terem nyugopontja számára minden irányban oly helyet találhasson, a hol a mozgás igen csekély vagy épen semmi. De még más nehézségekkel is meg kellett birkóznia. A szabadon felfüggesztett tárgyak, mint például az ingák, azonnal rezegni kezdenek, mihelyst az a pont, a melyről függenek, kissé megmozdul; így tehát az utazók föl s alá sétálása mozgást idézne elő, valamint a szél is a teremnek azon az oldalán, mely hatásának ki van téve. Bessemmer úgy hiszi, hogy ezt az akadályt is legyőzte a szintén általa föltalált vízerőmű-készülékkel, a mely a terem padozatának két leg-szélsőbb szeglete alatt föllállított két nehezebből áll s oly finomsággal készült, hogy annak segélyével az egész 140 tonna súlyu nagy termet akár egy gyermek is folytonosan vízszintes helyzetben tarthatja, és azonkívül e készüléket oly lassan és zaj nélkül igazgathatja, hogy a legesekeylebb nyikorgás sem hallható, mikor a terem sarkán erre vagy arra fordul. Ez utóbbi terv lényeges változtatást kívánt a hajó belső berendezésében is. A gépet és kazánokat az utazók nagy kényelmére a hajó közepéből másfelé kellett helyezni s helyüket az első osztályban utazók foglalhatták el s hogy az utazás minél rövidebb időig tartson, két nagy gépet működtetnek a hajón, a teremtől elől és hátul, szokatlan terjedelmű és erejű

BESSEMMER ÚJ TALÁLMÁNYU HAJÓ-TERME

kazánokkal úgy, hogy a két gőzgép összesen 4600 lóerőt képvisel s két pár 30 lábnyi átmérőjű lapátkereket hajt.

A hajó Angolország legelső hajógyárában készült; 350 láb hosszú s csak annyira merül a vízbe, hogy a dovert és calaisi kikötőkben minden haj nélkül ki-s bejárhat. A fedélzet 22 magán hajszoba, terjedelmes dohányzó terem és czukrászda van. A tulajdonképeni fedélzet 270 láb hosszú s a hajó mindkét végén 40 lábnyi rész a tulajdonképeni fedélzetnél sokkal alacsonyabb. Mindkét végén kormányval van ellátva, hogy a kikötőknel ki s be járhatson megfordulás nélkül. A fedélzet alatt egy másodosztályú nagy terem is van, továbbá az oldalkabinok tetején terjedelmes sétáló hely a fedélzetben utazók számára; beszélni csövek, távirtda stb.; szóval mindenmire kényelem, a mi csak egy ilyen hajón szükséges lehet.

Minthogy a terem a hajó egész 350 lábnyi hosszúságának csak egyheted részét foglalja el, annak rázkódása rendes körülmények közt igen csekély lehet azon a rövid tengeri úton, mely Angliát Franciaországtól elválasztja, mert Bessemer találmánya egyelőre csakis e „Csatorna-k“ (La Manche, calaisi tengerszoros) nevezett, alig 26 1/2 angol mérföld széles tengeri ut számára van tervezve. A hajó ingadozását még inkább meggyengíti annak szokatlan gyorsasága, melyet azáltal ér el, hogy két vége, mint említve volt, alacsonyabb s így a hullámokat könnyebben oszthatja kétfelé.

Rajzunk a hajóterem keresztmetszelyét mutatja, melyből világosan látható, hogy a terem a hajónak bármilyen helyzetben mindig megtartja függőleges állását, vagyis, hogy a terem padozata mindenkor vízszintes marad. A tengelyek, a melyeken a terem áll, rajzunkon nem láthatók. Tömör acéldarabok ezek vasból készült hatalmas keresztgerendákon állva, melyek egyszerűs mind a hajó erősebb tételére is szolgálnak. A terem maga térs helyiség, mely 20 láb magas, 30 láb széles és 50 láb hosszú; elég hely van benne a sétálásra, míg az ülő szeretők számára emellett helyeken díványok, elkülönített székek s más ülőhelyek vannak föllálítva. A terem jól van szellőztetve s falait művészi festmények díszítik. Végül a terem fölfüggesztését illetőleg megjegyezzük, hogy ha véletlenül a kormányzó vízerőmű-készülékben valami baj esnék, a termet azonnal úgy meg lehet kötni, hogy szilárdan megáll és a hajónak mozdulatlan részét fogja képezni. Az egész ügyes találmány legnagyobb előnye pedig az leendő, hogy a tengeri betegséget meg fogja akadályozni s ezáltal a tengeren utazók számára megbecsülhetetlen jótétemény lesz.

A próbát ez új találmánnyal a mult hónap 12-én tették meg Dover és Calais között s e próba külföldi lapok tudósítása szerint fényesen sikerült, úgy hogy az új szerkezetű hajóterem a hozzákötött várakozásnak teljesen megfelelt.

A hideg és meleg szélsőségei földünkön.

A görögök hiedelme szerint a Chersonesus Taurica (Krim félsziget) tele a legzordonabb évszak volt az egész föld kerékén s a rómaiak is ebben a hiedelemben éltek mindaddig, a míg Galliat és Germániát (Francia- és Németországot) még nem hódították; a kép, melyet az utazók, történetírók és költők egy skytha tél ropant szigorjáról vázoltak, borzalommal töltö el a mosolygó egű Hellasz gyermekeit.

De mikor a rómaiak birodalmuk határait Gallián és Germánián s különösen az Alpokon is túl Rhaetia és Noricum fölé kiterjesztették, nem sokat idézgettek többé a taurusi félsziget zord telét s már Caesar és Tacitus nem győzték eléggé sötét színekkel rajzolni ama vidékek rideg évszakai, melyeken most az észak és kelet francziái és a németek laknak.

A mi a másik szélsőséget illeti, t. i. a tulajdósi meleg, attól a görögök és rómaiak nem ritkán szenvedtek saját hazájokban is. Catania-nak, Szicília egyik városának közép hőmérséke augusztus havában 31 Celsius-fok. S midőn a Carthago ellen viselt hosszú háború a római hadakat Afrika északi partjaira vezérelte, oly vidéket ismertettek meg a régiekkel, a hol az egész éven át oly melegek uralkodnak, milyene-

ket Italiában és Görögországban legfeljebb pár hétig vagy hónapig tapasztalhatni.

A hőmérséknek pontos ismerete abban a korban teljes lehetetlenség volt; a föld része még ismeretlen vala és a hőmérő használata sem volt még akkor fölfedezve, a mely nélkül pedig komoly vizsgálódást e téren képzelni sem lehet. Ma már sokkal kedvezőbb helyzetben vagyunk, bár földünket s a hőmérsékek fölösését annak felületén maig sem ismerjük teljesen.

A legnagyobb hideget még eddigél Szibéria keleti részén Jakuczk városában észlelték január 21-én. E napon egy orosz kereskedő, Severow, kinek a tudomány tizenégy éven át lelkiismeretesen folytatott légtüneti észlelődéjét köszönhet, 59 1/2 C. foknyi hideget jegyezett föl. Ugyancsak Szibériában egy orosz katona-orvos állítólag 63 fok hideget észlelt. Csoda-e tehát, ha ebben az országban a higany néha hónapokig keményen van fagyva, mi annyit jelent, hogy itt a hőmérő mindig kevesebbet mutat — 40 foknál. „Ilyenkor,“ — írja Middendorf, a híres szibériai utazó —, „a higany érzékenyre fagyva épen úgy kalapálható, mint az ólom, a vas pedig törékenyre válik, úgy hogy a fejsze, ha vágni akarunk vele, szét pattan, mint az üveg; a fát nem lehet vágni, oly keményre fagy; úgy látszik, hogy itt még a tűz maga is megfagy, mert a gázok, melyek azt táplálják, sokat veszítenek melegségükből.“

1819—20 telén, szintén Szibériában, álarcs nélkül nem lehetett kimenni, különben a kilépők orra és fülei azonnal elfagytak. Észak-Amerikában a Smith-sundon, mely a Baffin-öböl folytatása észak felé, a rettentetlen Kane több ízben tapasztalt 50, sőt 56 fok hideget is ama két tél folyamában, melyeket ő ama kietlen borzasztó tájakon töltött. McClure, az a nevezetes utazó, ki a sokáig keresett „északnyugati átjárót“ fölfedezte, egy napon a Mercy- (Kegelem-) öbölben a hőmérő higanyát 54 fokra látta leszállani a nullpont alá s úgy találta, hogy 1853. januárjának közép hőmérséklete — 42 fok vala. A Reliance-erődben, a Hudson-öböl társaság egyik ügynökségében, egyszer 57 fok hideget észlelték.

Az említettekhez hasonló hidegeket a mi földrésznünkön seholsem találhatnánk. Mióta állandóan szervezett észlelő állomásokat vizsgálják Oroszország légtüneti viszonyait, Szent-Pétervárt meg sohasem látták a hőmérő higanyát a null-pont alatt 40 fokig leszállani. Az Európában mostanáig tapasztalt legnagyobb hideget Svédországban, Enontekisben észlelték, a tenger színe fölött 250 méternyi magasságban; de az csakugyan tisztességes hideg is volt, mert a hőmérő higanyja — 48 fokot mutatott. Bécsben csak kétszer észlelték 33 fok hideget. Hogy nálunk, Európában, a mi szélsőségi fokaink alatt is akkora hideget érezhetünk, mint Jakuczkban és a Reliance-erődben észlelték, földrésznünknek 9000 vagy 10,000 méternyi magasságra kellene fölemelkednie a tenger színe fölé, de ha átkelünk az Atlanti-óceánra a viszony teljesen átalakul s már az Egyesült-Államok partjain Bécses és Berlinnel ugyanazon szélsőségi fokok alatt fekvő helyeken oly hidegeket tapasztalnak, melyeket csakis a Bothniai tengeröböl északi csucsán találhatnánk Európában.

A hideg szélsőségeiről térjünk át a meleg tulságaira; ezeket korántsem az egyenlítő alatt fogjuk föltalálni, a hogy előre képzelnünk, hanem ama megmérhetetlen sivatag területen, a mely a Zöld-foktól (Afrika nyugoti partján) némi megszakításokkal szabályos félkörben a nagy kínai kőfalig húzódik. A Szahara északi és keleti részén a Himalaya lábainál, a szent Ganges völgyében s Afghanistan és Bokhara rengeteg sivatagjain — ott keresendők a földnek „izzó kemenczei.“ Massovában, a Vörös-tenger nyugoti partján, július hónap közép-hőmérséke 37 fok s a legnagyobb hőség, melyet ott észlelték, 52 foknyi vala. Indiában május hó közép-hőmérséke Sélhampore-ban (366 méternyre a tenger színe fölött) 37 1/10 fok, Mynpurie-ban 37 1/10 fok, Gorgaóban 38 fok s végre Anebolában és Allahabadban 37 fok.

Afrikában Rohlfs Gerhard, midőn Murzukból Kukaba utazott, Shimmedru-ban (Kauáz gyepszigetén) 38 2/10 foknyi középhőmérséklet-észlelt május havában, míg a legnagyobb hőség 58 fok vala, és husz egymásután következő napon a legmagasabb hőség mindig meghaladá az 50 fokot.

Abu-Arishban (Arábiában), 53 fok meleget, Szuezen 52, Assuanban (Egyiptomban) 53, Ghadamesben (a Szaharán) 53 foknyi meleget észlelték. Végre Murzukban, Fezzán fővárosában többször látták a hőmérő higanyát 56 fokra emelkedni.

Az elősorolt hőméresek mind árnyékban történtek. Rohlfs és más utazók a Szahara né-mely részében a napon 60—70 foknyi hőséget észleltek s ugyanakkor a homok, melyen utaztak, 55—63 fokra volt hevülve!

Afghanistanban épen ily melegeket észleltek, ha nem is az árnyékban, de a napon akár hányiszor; e roppant melegek igazat adnak az afghanok ama mondatának: „Miért teremted a poklot, Allah? Hisz megteremtetted már Ghaznat!“ Ilyen panasza elég ok van ott, a hol árnyékban 55, a napon 60—65 foknyi a meleg.

Ekkora meleget még sehol sem észlelték a nyugoti félgömbön, sem Észak-sém Dél-Amerikában. Ausztráliában, a Macquarie folyó alacsony lapályain, árnyékban 53 fok meleget tapasztaltak.

Európa területén a mai napig sem Spanyol, sem Olasz, sem Görögországban sohasem észleltek 45 foknál magasabb hőséget. S mondják, hogy Észak- és Dél-Amerikában még a legmélebb vidékeken sem haladja meg a hőség a 42 fokot.

Igy tehát a föld felületén eddig észlelt légmérsékleti szélsőségeket 116 fok, — ha pedig a nap fényénél tapasztalt hőmérséklet fogadjuk el maximumul, 125—130 foknyi különbség válszta el egymástól, a mi 25—30 fokkal több, mint az a különbség, mely a forrásban levő víz és az olvadó fölben levő jég között létezik. És az ember ügyessége s tudománya segélyvel egyaránt ki tudja állni mind a hideg, mind a meleg szélsőségeit; a sarkvidéki utazások és a Szahara roppant területén tett kutatások kétségbevonhatatlanul bizonyították ezt.

J. Chavanne után Sári Lajos.

Az ellentétek hazája.

Az egész föld kerékén Ausztrália leginkább megérdemli, hogy az ellentétek és ellentmondások hazájának nevezzük. Beauvoir gróf pár év előtt a földet körülutazván, Ausztrália belsejébe is hosszabb kirándulást tett s ott szerzett csodálatos tapasztalatait következőleg írja le világutjáról kiadott könyvében:

Ausztrália belsejébe tett utazásunk folyamában igazán meglepő csodálatokat láttunk. Avagy nem valóban különös ország lehet az, melyben ilyen dolgok is láthatók: olyan állat, mely félig káca (réce), félig prémes állat; mely tojást tojik, de fiait mégis szoptatja; ez a különös állat a csörönd (Ornithorhynchus).

Kezünkbe veszünk egy kis galyat és azt vízbe dobjuk; a galy víz alá fog merülni s meg sem áll annak fenekéig. E sulyos fia az ugynevezett ébenfák fajához tartozik. Azután felveszünk a folyó partjáról egy darab követ: az meg uszni fog a víz felületén. Ez a kő meg valami könnyű tájtékkő.

Olyan cseresznyeék teremnek itt, melyeknek magva kívül nő s a husa belől van. A kamárnál (ausztráliai struczmadár) a jereze tojik, a kakas meg kotel. Azonkívül ezek oly szárnyasok, melyeknek szárnyaiól hiányzik a — toll. Lehetnek olyan erdőben, a hol hiába keresünk a hísítő árnyat; mert a fák levelei valamennyien élőkkel vannak a nap felé fordulva. Ha a benszüllötték több szivarral kínáljuk meg, anyaszült mezeleken járva, ajándékunkat nem tudják eltenni; néha hónaljuk alá fogják vagy pedig bizonyos firtjeik közé dugják. Ellenben a kenguru már sokkal szerencsésebb, mert akkora zsebe van, hogy kicsinyjeit, még ha már el vannak is választva, pompásan elrejteti benne. A kenguru-nak négy lába van, de ama száz meg száz közül, melyeket magam előtt futni láttam, egyetlen egy sem használt kettőnél többet futás közben. A mi farkát illeti, ezt igazán különös módon használja a csoda-állat; mikor megáll, olyanformán ül rajta, mint botján a keleti kókuszdió-kereskedő.

Több mint száz mérföldön át mindig ugyanazt az egy óriási fanemet, a gummitat találtuk, a mi pompásan eshetik a náthában szenvedőknek, hanem az egészséges ember hamar megundhatja ezt az örökös egyhanguságot. Nemely

helyen csakis a folyók partjain lehet köveket és kavicsokat látni; más helyeken ismét 20—30 mérföldet haladhat az utazó a legszebb páziton a nélkül, hogy csak egyetlen kavicsot is láthatna. Egyébiránt Burke és Sturt a földrész belsejében oly nagy terjedelmű köveces sivatagokra találtak, hogy teherhordó barmaik éhség miatt pusztultak el.

Mindez nem a rendkívülinek, csodálatosnak érzetét költi-e föl bennünk? — írja Beauvoir gróf. Ausztráliában a természet szabad játékokat engedett a természet különös szeszélyeinek és megalkotá a természeti ellentétek és ellentmondások hazáját.

Utazás a föld közepébe.

Verne Gyula után.

1. fejezet. — A melyben erre a csodálatos utazásra okot adott különös fölfedezés és az utazás előkészületei adatnak elő.

Ezt a különös, de rendkívül érdekes történetet egy dán eredetű fiatal ember beszéli el, ki a nagybátyjánál, Lidenbrock tanárnál lakott, Hamburg városában a király-utca 10. sz. alatt fekvő ódon szabású házában, hol a háztartás kettőjükön kívül a tanár unokahugából és gyámleányából, a csinos Graübenből és Márta nevű éltés gazdasszonyból állott. Fiatal emberünk diák volt a Johanneumban, hol nagybátyja az ásványtan tanára volt; Axelnek hívták s a következőket mint szentanu és résztvevő beszéli el. Mi azonban, elbeszélésének csak a magunk módján való kivonatát akarván adni, nem az ő — hanem a magunk nevében beszéljük el a csodálatos utazás kalandjait.

Egy nap, 1863. május 24-ke és vasárnap volt, a tanár a szokottnál korábban és nagy sebbel-lobbal jött haza s nagy heveséggel szólította be szobájába unokaöccsét, Axelt. E szoba valódi muzeum volt, tele ásvány- és kővület-példányokkal; a mellett vegytani s elemzési készülékekkel, sőt nevezetes régiségekkel is, mert Lidenbrock tanár szenvedélyes művelője volt tudományának, melyben nagy hírnévre is tett szert; s a mellett az orosz követ Struve ur ásványtani gyűjteményének is őre volt, mely pedig európai híri gyűjtemény vala; s végre szenvedélyes régiségbuvár is volt.

A tanár egy régi, bőrbe kötött könyvet tartott kezében, a mint hosszu szikár derekával ódon karszékeében elvetette magát s mód nélkül hosszú lábszárait kinyújtotta. Ugy látszik, e könyv foglalja el minden gondolatát. A város legnevezetesebb zsidó ódon dásánál, az öreg Heveliusnál hajhászta föl e régiséget s egész elragadtatással merült lelete gyönyörébe.

— Látod ezt a könyvet! — kiáltá belépő öccsére. — Nézd ezt a felséges kötést! Tudod mi ez? Ez a Heims-Kringla, Turleson Snorretól, a tizenkettődik századbeli híres izlandi írótól; ez az Izland felett uralkodott norvég fejedelmek krónikája!

— Német fordításban? — kérde Axel. — Ki beszél itt fordításról. Az izlandi eredetiben, ez ép oly egyszerű mint gazdag, fel-séges és festői nyelven — és pedig még a könyvnyomatás előtti időből; kéziratban! Ide nézz: valóságos rúnákkal! Tudod mik azok a rúnák? Az izlandi betűk, melyeket maga Odin isten talált fel! Nézd, mily felséges betűk! Csak egy isten képzelete találhatott fel ilyeneket.

A mint a régi könyvet forgatta s a bámuló Axelnek mutogatta, a levelek közül egy összehajtogatott pergamendarab esett ki. A tanár mohány kapott utána, fölvetve, kibontotta — öt hüvelyk hosszú s három hüvelyk széles pergamendarab volt — és kimondhatatlan elragadtatással vegyült bámulattal tartotta szeméi előtt.

Rúnák voltak; s az itt híven lemosolt alakot mutatta az egész írás.

A betűk tökéletesen azonosok voltak a Turleson Snorre könyvbeliekkel. De mi tagadás benne: Lidenbrock tanár, bár a betűket egyenként mind ismerte, egyetlenegy szót sem értett belőlök.

E perczben Márta az ebédet jelentette. De a szenvedélyes tanár poklokra átkozta az egész ebédet, azt is, a ki főzte, még azt is, a ki eszik belőle. (A mi azonban nem gátolta Axelt, hogy fiatal étvágyal hozzá ne lásson, és pedig egymaga; mert Graüben kisasszony egy rokonánál volt a szomszéd Altonában; Lidenbrock ur pedig, hiába várták, csakugyan nem jelent meg az ebéden; másodsor pedig hini nem merték.)

Ebéd után Axel, midőn félénken benyitott bátyja szobájába, azt még folyvást rúnái fölött élvőde találta. Még mind nem tudott velők semmi menni. Mintha azóta semmi sem történt volna, (az ebédről szó sem volt,) megszólította öccsét, hogy üljön asztalhoz, fogjon tollat, majd ő egyenként lediktálja neki a betűket. Axel engedelmeskedett s a következő érthetetlen betűsorok képződtek tolla alatt:

m.rulls esreuel seeJ
slyssnf unteief niedrke
kt,samm atrateS Saodrrn
emtnaeI maect rriISa
Atvaar anscre icaabs
cedrmi ceutul frantu
dt,jac oseibo KediI

Ezt ép oly kevésé lehetett érteni, mint a míg rúnákkal volt írva. De nyilván való volt, hogy ez egy kriptogram, a mit ma „chiffre-írás“nak neveznek, a minek csak a kulcsát kell ismerni vagy eltalálni, hogy érthetővé váljék.

De hol vegyék a kulcsát! Bármily csodálatosnak látszék is, Lidenbrock tanár nem kevesebbet tett föl magában, s arra meg is esküdött, hogy nem nyugszik addig, míg ennek a kriptogramnak a kulcsát meg nem találja.

A mint a pergamen rúnáit a könyvben levőkkel összevetette, rájött, hogy nem egy kéztől valók. Például a pergamenen mindjárt az első szó első betűje m egy olyan kettős mm volt, a milyen az egész könyvben egy sem fordult elő. S ebből azt is megtudta, hogy a pergamen legalább két száz évvel újabb írás, mint a könyv kézírata. A könyv czimlapján pedig szintén néhány rúnát fedezett föl, melyek első tekintetre valami légymocsoknak látszottak s csak nagyító üveggel váltak olvashatókká. Elolvassa pedig így hangzottak:

1 AM 412AN444X

„Arne Saknussemm!“

Arne Saknussemm pedig egy tizenhatodik századbéli izlandi tudós és híres alchymistának volt a neve. A könyv tehát az Arne Saknussemmé volt s a pergamen is valószínűleg tőle származott, mert rúnái kézírata tökéletesen azonos volt a névirásával.

Valószínű tehát, hogy a pergamen, mint tudóstól származó, latin nyelven van fogalmazva, bár rúnákban írva. És föl sem tehető, hogy valami nagyon fontos fölfedezést ne tartalmazzon, különben miért fordított volna a tudós arany-csináló oly nagy gondot emlékében hagyására s egyszersmind titokba burkolására? Tehát csak a kulcsot kell megtalálni hozzá!

Egy ily kulcs megtalálása nem könnyű dolog. A föltalálásban való elmésséget s a fáradságtalan türelmet egyaránt igénybe veszi — s a siker, a legjobb esetben is a szerencsétől függ.

Lidenbrock minden kigondolható elpróbált; forgatta a szokat igy, forgatta úgy; ol-vasta előre, vissza, lefelé, fölfelé; egy betűt mindig elugorva; s tudná isten hány módon. Három napot, alig falva egy pár falatot, alig alva egy pár órát, ezzel töltött — még mind sikertelenül. Kiséreleteit egyenként s részletesen leírni sem helyünk, sem időnk; szükségtelen is volna. Végre a következő módszerre jött rá; veszi minden szóból az első betűt s mindig meg mind a huszonegy szón; azután mindenik szónak a második betűjét — azután a harmadikat s így végig, míg mindből ki nem fogy.

— Irjad! — kiáltá Axelnek, s az a következt írta:

Amelnek Senr A icefo K. segnüttamurtn
ecertserrette,rolaivsadia,ednecsedsadne
lacartmiulu.IsiratracSarbmutableidmek
meretaresihuco YsleffenSnI
Axelnek úgy tetszett, ezzel sem igen vannak előbb. Pedig a kulcs meg volt találva. Ezt csak visszafelé kellett olvasni, hogy a következő latin mondat jöjjon ki.

In Sneffels Yoculis craterem kem delibat
umbra Scartaris Julii intra calendas descende,
audas viator, et terrestre centrum attinges.
Kod feci. Arne Saknussemm.
A mi, a k. betűk helyett a Q-t helyre állítva s megmagyarázva, ezt teszi:
A Sneffels Yoculjának a kraterébe, melyet a Scartaris árnyéka érint július első napja előtt, szállj le vakmerő utas, s a föld közepéhez jutsz. A mit én meg is tettem. Arne Saknussemm.

Nem lehetett kételkedni. Ez a legvilágosabb utasítás volt. Csak azt kell tudni, hol van a Sneffels és melyik annak Yocul nevű csucs, illetőleg annak a krátere. Ezt pedig Lidenbrock tanár jól tudta, mert járatos volt a geografiában s különösen az Izlandban is.

Most már jó izüen ebédelt. Unokahuga, a kecses Graüben, egy tizenhét éves karszu szőke dán leánya epedő s egyuttal pajkos szemekkel, melyek — közvetve szólva, nem kellenlennül nyugodtak a csinos Axel arcán — egészen megőrült, hogy nagybátyját három nap mulva ismét jó izüen látja enni s elevenen, sőt vidáman hallja beszélni.

Ebéd után a két férfi ismét a tanuló-szobába tért vissza. A tanár elővette Izlandnak legjobb részletes térképét, a Handerson-félt s azt kite-rítve asztalán, intett Axelnek. Mindketten a térkép fölé hajoltak s elkezdették azt tanulmányozni. Semmi sem volt könnyebb, mint Izlandnak, e kialudt vulkánokból álló jégszikla-tömegnek egyik nevezetes hegyét, az ötezer lábnyi Sneffelst föltalálni, a melyt az egkor tüzhányó, most már kiégett krateréi közt a Yocult megtalálni.

— Hát a Scartaris árnyéka? mit jelent az? — kérde Axel.

— A Scartaris, nézd, ez a másik csucs közel a Yoculhoz. Lehet-e pontosabb meghatározás, mint a melyet nekünk a derék Saknussemm ad. A Yoculnak több krátere is lehet. Azt kell megtalálnunk, a melyet a Scartaris csucs árnyéka épen június utolsó napján érint. Azt kell megtalálnunk, abba kell leszállanunk, hogy a föld közepéhez jussunk.

— Hogyan, bátyám! Leszállanunk?
— No természetesen! Csak nem szalaszthatjuk el ezt a felséges alkalmat, egy oly fölfedezési utra, mely még századunkban is páratlan s mely nevünket örök dicsőség fényével veendő körül!

— De mit gondolsz, az istenért! A föld közepébe, az örök tűzbe!

— Hoho, az még teljességgel nem bizonyos; sőt éppen azt kell megvizsgálnunk, igaz-e a földközépi tűzről szóló elmélet, vagy a mint én hiszem, csupa mese. Igen, igen őcsém. Hala-déktalanul megteendjük előkészületeinket. Gondold meg: május végén vagyunk, s június utolsó napja előtt Izlandban, a Sneffelsen kell lennünk, hogy kiléshessük melyik a Yocul azon krátere, melyet a Scentaris árnyéka éppen június utolsó napján érint.

— Soha, soha! — kiálta Axel. — Én nem fogom megsütötni magamat a föld közepében.

— Nem? haszontalan fiu! — felelé a tanár. — Jól van; tehát magam megyek. Axel megvadult, mert bátyja hangjában a keserű szemrehányással oly erős elhatározás vegyült, mely ellen érzé, hogy haszontalan volna küzdeni. Hogy a vitának végét vesse, elhagyta a szobát.

A kedves Graüben ismét Altonában volt

a melylyel nevezetessé teheti magát, s hírnevet szerezhet!

— És talán előtted is kedvesebb leszek, Graüben, ha mint hírneves ember térek vissza?

— Mindenesetre örömmel foglak viszont látni.

— S ha ott veszünk?

— Hogy gondolhatsz arra, mikor nagybátyánkkal megysz? Nagybátyánk oly tudós ember!

A kis leány biztatása döntött s Axel nem szörnyűködött többé a tanár szándékán.

Ez már türelmetlenül várta otthon. Türelmetlensége egy napot sem akart engedni a késedelemre.

— József-e vagy nem József? — kérde Axeltől.

— Megyek életbe, halálba, — felelé az ifju, egy tekintetet vetve a kis szöke leányra.

— Fiam! derék fiam! — kiálta Lidenbrock, s karjaiba zárta az ifjut. Azután folytató: — Tehát rajta; szedd össze málhádat, még ma van idő; holnap hajnalban indulunk!

(Folyt. követt.)

miniszteriumtól 2 fnt 50 krajczárért megvásárolnia sikerült.

— **Hosszu életű tudósok.** A londoni „Athenaeum” szerint f. év november 30-ig a „Royal Society”-nek 14 tagja halt meg. Ezek közül három 70 alatt, ötven 70 és 80 között voltak, egyik pedig, Rosa György 94 éves korában halt meg. Az Athenaeum ebben a régi állításnak: hogy a tudomány emberei hosszu életűek, új bizonyítékát találja.

— **Egy csillag sulya.** A párisi francia tudományos akadémia utóbbi ülésének egyikén Flammarion Kamill az Ophiuchus csillagzatban levő s szabad szemmel alig látható egyik csillagnak sulyát állapította meg. E szerint e csillagcska háromszor nehezebb a napnál és egy milliószor nehezebb a földnél, melytől 54 milliárd francia mérföldnyi távolságra van; egy ágyúgolyónak, melynek hat évre volna szüksége, hogy a naphoz jusson, 8,400,000 évig kellene repülnie, hogy kézhezüljön haszon téren, mely minket a Flammarion által megmérleget csillagot elválaszt.

— **Egy bagoly bosszúja.** Franciaország Ain megyéjének Frévous községe határán történt, hogy egy porsuhancz az ottani erdő egyik odvas fájából kivett két bagolyfőjét és megölte. A himbagoly

Gróf Gyulay Lajos naplótöredékeiből.

Midőn ezelőtt néhány évvel, az 1869. márcs. 17-kén elhunyt gr. Gyulay Lajos emlékeztetését, arcképe s életrajza közlésével a „Vasárnapi Ujság” azon évi 27-dik számában föllevevénitettük, sorainkat ezzel végeztük: „Hátrahagyott sokféle, felette érdekes gyűjteményei közt első helyet foglal el majdnem egy félszázadon át vezetett naplója, mely — ha nem is egész terjedelmében, legalább kivonatban, úgy reméljük, napvilágot látand.”

E remény, részben legalább teljesült. Gróf Kuun Géza, az elhunyt gróf derék s tudós unokaöccse, legközelebbi rokonunk bocsátotta közre, a fentebbi cím alatt, s azt nagybátyja naplójának 1815—1834-ig terjedő részéből állította össze. „E könyv ezime” — mondja rövid előbeszédében — „nem azt mondja, hogy lapjain egy majdnem két évtizeden * át folytatott napló, vagy egy ilyen napló töredékei foglaltatnának, hanem igen is azt mondja, hogy tartalma e naplóból, illetőleg annak közérdekű töredékeiből van merítve. E könyvben életirat, napló és korrajz van egyesítve.”

Im a mérték, melylyel az előttünk fekvő könyvet mérnünk kell. Nem nyersen vesszük a naplót, a mint irva volt, benne kétségkívül a magán ügyek a közérdekűekkel összekeverve, a csekélyebb fontosságúak a nagyobb jelentőségűekkel felylva. A kiadó gróf saját belátása szerint válogatta ki belőle a közlendőket; azokat pedig nem adta töredékesen, hanem összefűzve az életrajz fonalával, kiegészítve a korrajzzal s megdölvitve saját észrevételeivel, elmékedéseivel, itt-ott kiterjeszkedőbb előadással is.

A naplót magától kellene ismernünk, hogy a kiadó illetén eljárásának helyessége vagy helytelensége fölött ítéletet mondhasunk. De naplóról s így kiválóan egyéni jellemű és családi érdekű irományról levén szó, nem érezhetjük jogosítva magunkat, e részben bírálólag lépni föl. Anyit ki kell jelentenünk, hogy a könyv, így a mint van, érdekes és becses adalék ama korszak politikai, irodalmi és társadalmi történetéhez; s a kiadó gróf Kuun Géza minden esetre köszönetre kötelezte le olvasóit annak közrebo-csátásával, bár tagadhatatlan másfelől, hogy saját elmékedései néhol, bármily érdekesek s eszme- és ismeretdúsak is magukban, tulnyo-móan háttérbe szorítják magát a naplót és a naplóró egyéniségét.

A kiadó az 1—36. lapokon előrebocsátván a kor jellemzését, melyben a napló írója növekedett, a 36—52. lapokon egy terjedelmes részt ad a naplónak „Visszapillantás” című fejezetéből, mely Erdély akkori legkitünőbb fiait jellemzi s melyből mi is a nevezetesebb részt im itt közöljük.

I.

Jelen századunk első felének utolsó három évtizedét 1819-től 1848-ig a küzdelmek korszakának lehet Erdélyben nevezni. Ezen idő alatt különösen öt kitünő egyént látnunk fellépni a polgári padokon: Wesselényi Miklóst, Kendeffy Ádámot, Bethlen Jánost, Kemény Dénest, Szász Károlyt, kik mind az ötven elhunytak áldott emlékeztetésben. Nagyon különböző jellemelek voltak ezek egymástól, de egyformán küzdöttek a haza szent ügye mellett. Bethlen János volt a legidősebb közöttük, kit barátjai országzserte Vén Jánosnak neveztek, — ő volt ezek legbő-lésesebbike. Nem volt meg benne az eleven, erőt kilkő, mindenben uralkodó aristotelesi energia, de tudott és szeretett irányt adni.

Bethlen Jánost mindenki szerette, mert okosabb, elmésőbb, kellemesebb társalgást az * A „majdnem két évtized” itt, a jelen kötetbe gróf-vett 1815—1834 időszakra értetik. Mi úgy tudjuk, gr. Gyulay élete végéig vezette a naplót s így annak utóbbi nagyobb fele még kiadásra vár. Szerk.

övénel alig lehet képzeln. Senkit sem bántott meg, humanus volt a szó legteljesebb értelmében, de egész az 1834-ki diatét megelőző mozgalomig nem igen vett részt az erdélyi korszaklem fejlődésében. Hogy Kolozsme gyének nemessége e mozgalomban jó példával elől járt, azt leginkább Bethlen Jánosnak lehetett köszönni, ki rábeszélő, tiszta előadású szónoklatával föl tudta a kebleket villanyozni, — különben is Kolozsvárt, mint fővárosban, sok kapacitás lévén együtt, legkönnyebb volt kivívni a kivándoktat. Az 1834-diki diatét megelőző években, melyekben a megyék erőlyes föllépése Wlasich és később Estei Ferdinánd főherczeg beküldését okozta, heves küzdelmeket kellett kivívunk, melyek nélkül az 1834-diki esztendő országgyűlést nem látott volna. Szép volt látni az akkori lelkes megyegyűlésekben az egyetértést és hallani a husz és több év óta nem tartott országgyűlést sürgető lelkes fölírásokat. Kolozs-megye mellett Alsófehér megemlítettő, hol Kemény Dénes és Szász Károly voltak a vezetők. A mi Magyarországnak Pest, az volt Erdélynek Kolozsvár, innét indult ki a mozgalom főirja és itt Bethlen János volt a középpont, ő tőle származtak át a megyékbe az egyetértelmű utasítások. Bethlen János maga nem mozdult ki Kolozsvárról, onnan igazgatta a szabadelvű párt működését. Mintha még most is látnám pamla-gán heverészve, körülülve barátaitól, kiknek tanácsait adta, kikkel elmés és gyakorlati gondolatait közölte, melyeket örömmel hallgatott mindenki, mert okosan és személyeket nem sértve adtak elő. Mikor cselekvésre került a dolog, akkor rendszerint kihuzta magát, nem gondolom, félelemből, de restségből, — ott már megszűnt az ő köre, kivéve, hogy közgyűléseken és diatétán is, mikor szükség volt, el nem mulasztotta a dologhoz szólni és igen értelmesen, velősen, rábeszélőleg, röviden és megragadólóg tudott szólni. Két ilyen esetet tudok: az egyik, mikor követnek megválasztván Kolozsme gyében, azt megköszönte és ekkor kevés szem maradt szárazon, — a másik, mikor szegény Ken-deffyt eltemettük, és sirjánál csak néhány szót mondott, mely minden embert elragadott! Csak azt mondta ő Kendeffyről, mit más ember is megmondott volna, de előadásában volt valami sajtószertű, mit más nem tudott volna így kife-jezni. Az 1837-s-ki szebeni diatétán egyenesen az ő mely eszének és gyakorlati ügyességének lehetett köszönni, hogy Estei Ferdinánd főher-czeg kimaradt a Gubernatori választásból. A nagy Deák Ferencz azt mondta az említett dia-tétről, hogy az egy mesterműve volt az erdélyi rendeknek, mi pedig valljuk meg, hogy az leg-főbbkett Bethlen Jánosunk műve volt.

Mikor Döbrentei 1807-ben nevelésemet át-vette, még Erdélyben is német világ volt, a legtöbb főúri háznál a német nyelvről nagy sze-rep jutott a társalgásban. Rosz példával járt elől gubernator gr. Bánffy György, a kinek háznál magyar szót alig lehetett hallani, fia, leányai ko-csintva beszéltek anyanyelvüket. Családunk a téli hónapokat Kolozsvárt töltvén, Döbrentei-ek tág és szép tere nyílt az elnémetesedés ellen küz-deni, küzdött is teljes erejéből és sikerdúsan. Ekkortájt jelent meg Wesselényi Miklós Patak-yeleljének oldala mellett Kolozsvárt és csakha-mar Döbrentei, Patak és Wesselényi elválhatlan barátok lettek, — én mint gyermek hasonlóké-p mindig köztük voltam. Wesselényi valóban min-tája volt az ifjúságnak. Kolozsvártól távol Zsibón nevekedve, tudományokban előre haladva, testi és lelki teljes erőben azon görög és római ifjakra emlékeztetett, kik utóbb hazajöknak erős táma-szai lettek. Minden szépet, nemest és nagyot ró-mai lélekkel, meg nem romlott tiszta fölfogással felkaroló és csupa tüzellel megragadó valójával nem lehetett nem bámulni ez ifjut és nem remény-leni jobb sorsát Erdélynek. A kolozsvári divathö-sök kancsal szemmel kezdték nézni Wesselényire, mert látták, hogy hátra kell lépniök a melegi-tőbb nap előtt; a lelkesebb ifjak pedig Miklós körül csoportoztak, mert benne látták a vezetőt. El nem feledek soha azon jó idők, midőn mint tanuló Wesselényivel és Patakyal egy háznál laktunk a Wesselényi, most Schilling-házban (a Közép-utczában), melyről Kazinczy, mikor Er-délyben járt — azt mondta: egykor tisztelettel fognak az emberek e ház előtt elhaladni, mert Wesselényi, Döbrentei, Patak és házban laktak. Valójában meg is érdemlik e férfiak, hogy em-lékkük tisztelgetben tartassék, annál fogva a ház is, hol velök együtt az én csekélységem is lakott.

Azon ház volt a kolozsvári lelkes ifjúságnak, a tudósoknak és irodalmi férfiaknak gyűlhelye, kiket Wesselényi, Döbrentei és Patak maguk körül csoportosítottak. — Időközben e három jeles férfi egy kis utat tett Magyarországon, meglátogatták Kazinczyt, Berzsenyit, Nagy Pált. Wesselényinek híre kerekedett Magyarhonban, ő már nem csupán csak Erdély, hanem az összes Magyarhon felkelt küzdő bajnokának mutatko-zott, ugys lett. Kolozsvártól ritkán mutatta magát, — ha Zsibón nem lehetett, Pozsony-ban vagy Pesten volt, mert azon eszme, mely lelke előtt szünetlen lebegett, Erdélynek Magyar-orsszággal való összeolvadása volt. 1819-ben, mint tudva van, gróf Oziráki, teljhatalmu biztos, Erdélybe jött, hogy az urbéri ügyeket rendezze hozzá. E fellépésének törvénytelen színe volt s a kormánynak ezen beelgyedése a kényes ur-béri kérdésekbe az egész országot ellene fellázi-totta. Miklós ekkor szónokolt legelőször több vármegyében, akkor adta első próbát ékesz-szólásbeli nagy tehetségének és több jeles hazafival együtt nem kis munka után kivívta, hogy a különben kivánatos urbéri rendezés meg nem történt, mert törvénytelen módon kívánta azt a kormány végrehajtani. Mint egy fényesen czi-kázó villám egy tűnt fel azon esztendőben Erd-ély komor láthatárán. E szereplése után a pozsonyi diatétán látjuk fellépni. Az 1834-diki kolozsvári országgyűlés volt Wesselényi Miklós életének fénypontja. Anyi kitartó munkásságot, erőt, nemes buzgalmat tüntetett fel Wesselényi, mennyit a fontos körülmények és kivételes hely-zetek igen ritka embernél fejtenek ki. Magát az országgyűlésnek minden tagja által megbecsül-tetvén és respectáltatván, az ülések folyama alatt értéke és nagysága folytonos nevedésben volt. Kevesen voltak akkor, kik a kormány szárnyai alá búva harezra keltek volna a jobb hazafiakkal, de e keveseknek ugyancsak meggyűlt a bajok Wesselényivel, ki érdemök szerint kijuttatta nekiök az öket megillető részt. A milyen kimé-letlen tudott lenni politikai elleneivel, ép any-nyira tudta megnyerni mindazokat, kik csak távolról is jelét adták, hogy a haza szent ügye mellé szítanak. Ezen diatétának erőszakos elosz-latása leginkább azért történt, mert a kormány a megújuló politikai küzdelmekben gyengébb volt Wesselényinél.

A naplók nyomtatása betiltatván, Wesse-lényi egy sajtót hozatott Kolozsvárra, miről Stuhleren, a gyorsíron kívül, úgy tudom, senki sem tudott semmit, legjobb barátjai sem. Szép volt az a gyűlés, mikor egyszerre Wesselényi megjelenvén, a nyomtatott íveket szétoztotta, melyeket azon éjjel Stuhlerrel nyomtatott; a gyűlés tagjai felkeltek elragadtatásukban és a szétozott íveket keblükben feltartva az egész termet megföhéretették, a szabadsajtó színet, a világozást terjesztve el. Ezen eset sietette az országgyűlésnek szétverését, és ezért sokan Wesselényit „ha közölte volna tervét barátjával, azok lebeszéltek volna kivételéről”, így szó-lottak, de Udvarhelyszék követe nem ismert akadályt s elhatározott szándékában semmi meg nem ingathatta. A gyűlés után hozzá men-tem, már feltürkőzve találtam a sajtó mellett, hol maga nyomta a naplónak következő ivate, — ez volt szegénynek talán utolsó szerencsés órája. Az országgyűlést fozozlató rescriptum elolvasása után Wesselényi hatalmas szava: „protestálunk”, mint egy íjészto menyörgés megzengette a termet s Nopcsa Elek az elnök sietve kelt fel székéről és kifelé igyekezett, fél-vén az insultusoktól. Aznap este még egybe-gyűltünk szomorúan és aggodalmak között Jósika Miklósnál, másnap apostoköl öslása volt. Mintha most is látnám Wesselényit, uti módon felké-szülve lóháton, a kolozsvári piacon bucsut venni barátaitól, — velem is kezét szorított és mikor újból Pozsonyban láttam, már üldözötve, per alatt volt; mikor megint 1848-ban Kolo-zsvártól láttam, akkor kisenvedve, vakon, Erdélybe magát visszavezette, hogy azon uniónak gyü-mölcsét élvezze, melynek fáját leginkább ő ápolta; úgy tekintettük őtet, mint egy római Triumphantot, ki a győzők utján a Capitoliumi Jupiter templomához közeledik. Én voltam oly szerencsés azon esteli nemzeti gyűlésen elnökösködni, melyben az erdélyi képviselők és rendek az uniót elfogadták, mely másnap országos határozattá is lón. A 48-iki mozgalom lezajlása után Wesselényi külföldről beteges Pestre érkezett, hogy magyar fölőlön hunyhassa be világtalan szemét ő, kinél hübb fia nem volt

Mindketten a térkép fölé hajoltak.

Az Elbe partján megindult Altona felé.

UTAZÁS A FÖLD KÖZEPÉBE.

Egyveleg.

• A világnak legeladósodottabb állama Uruguay köztársaság (Banda Oriental) Dél-Amerikában. Ha az államok adósságait az illető államok lakói-nak száma szerint osztjuk el, úgy fogjuk találni, hogy minden brazilaira 150 frank, minden chili-belire 167, minden olaszra 300, minden chile-re 417, minden francziára 450 s minden uruguay-belire 1488 frank esik. (Egy frank 40 krajczár, agióval együtt körülbelül 60 kr.)

• **Bismarck „memento mori”-ja.** Régen a szer-zetekes szobájában egy koponya volt a falra füg-gesztve örökös emlékeztetőül a halálra. Hihetőleg Bismarck herczeg is a szerzeteseket akarja utánozni, midőn Blind és Kullmann pisztolyait, melyek őt halállal fenyegették, folytonosan irasztalán tartja. Blind revolverével Delbrück ajándékozta meg a kancellárt, ki aztán elhatározá, hogy a Kullmann feyverét is megszerzi. Ez még a hatalmas Bis-marcknak sem sikerült oly könnyen, mint egyelőre gondolhatnók s ebben is a németek világhíru skrupulositása gátolta őt. Ugyanis Kullmann fey-verét a rendőség lefogálván, a kancellárnak három különböző kormányhatóságához kellett fordulnia a revolverért, míg végre a bajor pénzügy-

észrevéven, hogy hiányoznak kisdedei, öt-hat napon keresztül azon időtájban, mikor a porfu hazament esténként a mezőről, rendszeren körül szárnyalta a fát, melyben fészke volt s melyből fiait eltüntek. Ez koránsem tünt fel a suhancznak, igen természetes-nek tartotta, hogy a bagoly ott röpked, de egy este mikor a fiu ismét ama fa közelében hazafelé ment, a bagoly gyorsan lecsapott s karmaival kivájta a fiu balszemét.

• **A szabászok hazája.** Az amerikai Egyesült-Államokban a szabászoknak oly jó dolguk van, hogy némelyik anyi fizetést kap, mint egy minisz-ter. Így New-Yorkban a Cashland-Whitford-czeg szabászának, Henry Skiffnek 7200 dollár évi fizetést ad; Cincinnati-ban egy Fitzpatric nevi szabász 10,000 dollárt kap. Olyan szabász pedig, ki éven-kint 2—3000 dollárt huz, akárhány van az Egye-sült-Államokban.

• **Uj-York iskolái.** Az Egyesült-Államok fővá-roának jelenleg létező 250 nyilvános iskoláját több mint 100,000 fiu- és leánygyermek látogatja.

• **Életmentés.** Az angol nemzeti életmentő-csónak-intézet a mult év folyamában ötszáznegy-három különböző kormányhatósághoz kellett fordulnia a revolverért, míg végre a bajor pénzügy-

rokona látogatására. S Axel, hogy szabad leve-gőt szivhasson, elhatározta, hogy elejébe megy. Vette kalapját s kilépdelt a városból és az Elbe partján megindult Altona felé.

Alig volt fele uton, midőn a leányka szembe jött vele. Láthatólag jól esett neki az ifju figyelme, hogy elejébe jött. Nyájás szokat vál-tottak s csakhamar Graüben is bele volt avatva a pergamen tartalmának titkába és nagybátyja tervébe.

— S képzeld, végzé be Axel, azt akarja, hogy én is vele menjek s résztvegyek ez esze-vezett vállalatban.

Graüben azonban, egészen az Axel várako-zása ellenére, teljességgel nem szörnyűködött; összecsapta kis kezét s így kiáltott fel:

— Ez felséges! Ez igazán egy tudós tanár-hoz s egy tudós tanár őcséséhez illő vállalat! Csak én férfi volnék! Mint irigyellek, Axel.

— Hogyan, te tanácslod?

— Természetesen! Mi lehet nagyratörő fiatal embernek kívánatosabb, mint oly alkalom,

(olyanok, minők a berlini „Salon-éi) egyik „Szélmalom a havonkilöntő“ másik „Vihar az erdőben.“ A havonként 7 ivnyi tartalommal megjelenő folyóirat ára félféltre 4 frt. Az „Ott-hon“hoz mellékelve jelenik meg ezután az „Irodalmi Értesítő“ című könyvészeti lap, melyet Márki S. szerkeszt s Kókai Lajos ad ki s mely havonként közli a megjelenő magyar könyvek címét, rövid ismertető jegyzetekkel. Az „Irodalmi Értesítő“ külön megrendelve félféltre 1 ft 20 kr. — A „Műipari Lapok“ból, melyet az országos magyar ipar-egyesület ad ki s Braun Arnold építész szerkeszt, megjelent a 3-dik füzet, diszedények s albumboríték rajzaival. Az iparosok számára kiadott folyóiratára félféltre az orsz. magyar iparegyesület tagjainak 2 frt 50 kr, nem tagoknak 3 frt. — A „Magyarország és a Nagyvilág“ Munkácsy, A zalogházban“ című festménye után készült kórrajzot ad mulaj-mellékletül, melynek próbamomata szerkesztőségünkhez is beküldött. — „Család és iskola“ czimen február hó elejétől a kolozs-dobokamegyei néptanítók egylete nevelés-oktatásügyi szakközlönyt ad ki. Szerkesztő Váradai Károly, főmunkatársak: Kozma József és Szabó Endre. E lap havonként kétszer jelenik meg, s ára egész évre 3 frt. — A kassai két ellenzéki lap, az „A bauj-kassai Közöny“ és a „Haladás“ újév óta egyesültek, illetőleg az utóbbi beleolvadt az „Abaúj-kassai Közöny“-be.

— A nemzeti színházban jan. 8-dikán Wilbrandt Adolf „A képrók“ című három-fővonalos vígjátéka került először színpadra, melyet Erdélyi Béla fordított magyarra. Wilbrandt darabjának főszereplője egy különös leány, a kit senki sem tart képesnek mélyebb érzelmekre, mig-nem szerelemre gyulad Oswald képró iránt, ki-nek nevéje lesz. A mű egyes jelenetei itt-ott sok ügyességgel vannak színezve, de nem fest igazi, természetesen életet. Egyáltalán, a darab kevés drámaírói erőt árul el. A nézőtér, mint új darab-első előadásánál rendezen, egészen megtelt. „A falu rosza.“ Tóth Ede pályakoszorus népszínműve pánteken került a nemzeti színpadon első előadásra. Irodalmi körökben igen nagy e mű iránt az érdeklődés. Hogy mily hatása van a színpadon, arról csak jövőre referálhatunk. — Molnár György lemondott a rendezéségről s aprilis elsejétől kezdve csak mint színész fog működni a nemz. színházban. — Ujházi Ede. ki már folyógyult betegségéből, közelebb föl is lépett a nemzeti színház deszkáin. — Az operai igazgatósági hirszerint komolyan tervezgeti most Mosonyi „Álmos“ című dalművének színrehozatalát.

Közintézetek, egyletek.

— A magyar tud. akadémia hétfői ülésében Krenner József két oly ásványt ismertett, minőt eddigelé nem igen találtak hazánkban. Egyik a wolframit, melyet Krenner két év előtt talált Felső-Bányán a trachyt között. Ez ásványnak gyakorlati haszna is van, mert nem levén gyulékony, a vele impraegnált ruha nem ég meg. Az angol királyi család ruháinál szokták is ezt használni. A másik új ásvány a wolframsavas mészlecs, melyet fölfedezője: Scheele után scheelitnek neveznek. Aztán dr. Szabó József olvasta föl Bernát József értekezését a budai kerüri forrásokról, melyeknek vize már küldöndön is nagy kelendőségnek örvend, s még nagyobbnak örvendhetne, ha az üvegek a gyógyhatás előnyére mindig egyenlő tömörségű vizet tartalmaznának.

— A philologiai társulat jan. 9-kén lépett először a nyilvánosság elé, e napon tartván első havüli ülést az akadémiá-épület Kisfaludy-termében. Ponor Thewrewk Emil elnöklete alatt. Az üléselejn Garami titkárt fölolvasta az alapszabályokat. Aztán Thewrewk elővett föl tetszéssel fogadott értekezést a „népetymologiairól.“ Bartal Antal azon indítványra ügyben, hogy a társulat örökítse meg megalakulásának emlékét egy real-encyclopaedia szerkesztésével, Bartal, Petrovics és Bászel urakból álló bizottság küldetett ki.

— **Az írók és művészek társaságának** vasárnap délután tartott közgyűlésén Törzs Kálmán előterjeszté az írói, Maszák Hugó pedig a művészi tulajdonjog megóvására vonatkozó javaslatát. A javaslatok Pulszky Ferencz, Apáthy, Teleszky, Dárday és Löw T. urakból álló bizottságnak adattak ki megbírálás végett. Aztán megválaszták az elnököket s a választmány tagjait.

Egyház és iskola.

— **A műgyetemről** Kvassay Jenő mult nyáron egy riportat adott ki, melynek következtében a polytechnikum állapotának megvizsgálására bizottság küldetett ki; e bizottság azonban nem akarta e riportat vizsgálatainak alapjául venni, mint, szerinte „egyetlen végzett technikus egyéni s talán téves és roszkakóró nézetei.“ A műgyetem mérnöki és gépészmérnöki szakosztályának polgárai erre nyilatkozatot tettek közzé, melyben hasonló félreértések és téves magyarázatok ellenében egyszer s mindenkorra ünnepelesen kijelentik, hogy Kvassay Jenőnek a műgyetem“ című riportjában foglaltakat helyeselik s azokat általánosságban magukévá teszik, s fölhívják rá az említett bizottság figyelmét. — E nyilatkozatot a kir. műgyetem rektora — a tanintézet fekete tábláján közzétett tudósításában — az intézet fegyelmi szabályai-ba ütközöknek jelenti ki, s aláírói ellen vizsgálatot indított. Az illető körökben érdekelten várják ez ügy további fejleményeit.

— **Az erdélyi ref. egyházkerület papnöveldéje** ügyében a kolozsvári ref. egyházmege egy emlékiratot adott ki, melyet Szász Gerő esperes és Szász Domokos egyházmegei jegyző készítettek s mely terjedelmes és a dolgot minden oldalról megvilágosító munkává nőtte ki magát. A kérdés lényege a körül fogor, hogy a reformáltak papnöveldéje Enyedről Kolozsvárra tétessék át, azaz helyesebben Kolozsvárt állítsák fel egy a kor igényeinek megfelelő papnöveldé.

— **Orosz népnevelés.** A „Golos“ az általános tankötelettség mellett vezérezkiket irván, statisztikai adatokkal bizonyítja, mily alacsony szintvonalon áll az orosz népoktatás a többi európai államokéhoz képest. Egyéb példák között hivatkozik a moszkvai tankerületre, mely legnépesebb s aránylag véve a leggazdagabb kormánykerületekből áll, s mégis ott csak egy tanuló esik 173 lakosra, holott pedig Dániában, Svéd-és Norvégországban, Germánia legtöbb részeiben 6 lakosra, Belgiumban 8 lakosra, Franciaországban 9-re, Spanyolországban 13-ra s Oroszországban 19-re esik egy iskolásgyermek. Németországban összesen 60,000 elemi iskola van, a melyekben 6,000,000 gyermek tanul, mig Oroszországban a népiszkolák tanulónak száma csak 900,000-re ug. Az orosz népnevelés egyik emeltyüjéül a „Golos“ díjtalan elemi oktatást ajánl s ezenkívül szükségnek tartja az elemi iskolákat egyelőre úgy rendezni el, hogy bennük a kötelezett tanfolyam csak két évig tartson s minden tanév a fölösleges ünnepek megszüntetésével, a falusi községekben 7 hónapból álljon, a többi tanfolyam pedig a szülék szabad akaratjára bízassék.

Mi ujság?

— **A hét eseményei közül** nagy port ver föl a pénzügyi bizottság csütörtöki ülésének határozata, mely szerint a bizottsági többség elveté Ghyecz Kálmán pénzügyminiszter azon előterjesztését, hogy a deficitből 13 millió adó-fölemelés útján, illetőleg az általános jövedelmi adó behozatala által fedeztessék. E határozatra nem voltak elkészülve a politikai körök, s a bizottság aznap nem tudott határozni aziránt, mi uton fődöztessek hát e hiány. Wahrman és Somssich erre vonatkozó közzétett indítványai hasonlóan elvetettek. E határozat folytán aztán sok helyen rebeggették, hogy ime, újra válság következett be, és Ghyecz lemondása valószínű. Azonban a jobboldali lapok szerint ez alig következnek be, miután bizák Ghyecz hazafiasságában, hogy nem engedimagaét elkédvetleníteni földadata megoldásában a bizottság kedvezőtlen határozata által. — A budget-tárgyalások a képviselőházban, mint a „Köz-érdek“ írja, csütörtökön kezdődnek meg, s a vita első napján Tisza Kálmán, második nap B. Sennyey, harmadik nap gr. Lónyay tartandják beszédeiket.

— **Az udvar köréből** most sok hirt lehet olvasni. Királyné ö felsége a budavári koroná-

zasi templom számára egy pompás Mária képet küldött Ráth József apát-plébánoshoz. A Loreto-kápolnában fogják ezt ünnepelesen elhelyezni, a hol koronázás előtt a Szent István koronáját őrizték. A kép művészeti becsei, gazdag aranyozású érc keretben, pompás művi ezüst ékítésekkel. Szerdán a d v a r i e b é d volt, melyen többek között gr. Andrassy Gyula külügyminiszter, gr. Lónyay Menyhért, gr. Szapary belügyminiszter és még több előkelő ur is részt vett. — A héten B. Koller hadügyminiszter, herczeg Auersperg osztrák miniszterelnök, Horst osztrák honvédelmi miniszter, s a közös és osztrák kormány több tagja Bécsből fővárosunkba érkezett, hogy a katonai elszállásolási s más ügyek fölött gr. Andrassy elnöklete alatt folyó tanácskozásban részt vegyessenek. Nehány napig tehát csakugyan a budai kir. várpalota volt „a birodalom központja.“

— **A Kárpát-egylet küldöttsége** a napokban nyújtotta át király ö felségének ama diszes albumot, mely a Magas Tátra legregényesebb pontjainak fényképeit tartalmazza. A küldöttség Szentiványi József vezetése alatt jelent meg, s tagjai voltak: Hunfalvy János, Radvány István, Déchy Mór és Döllér Örnagy. A király igen szívesen látta a küldöttséget, s az albumot a királyné nevében is elfogadván, megígérte, hogy alkalmilag a Tátra-vidéket meg fogja látogatni. Ö felsége a küldöttség valamennyi tagját megszólitotta.

— **A király** a technikusok bálbizottságának megígérte, hogy az esetre, ha az udvar f. hó 26-kán még Budapestén időz, báljukon meg fog jelenni. A technikusok bálbizottsága a meghívókat már szétküldötte, s fölkéri mindazokat, kik talán tévedésből nem kaptak volna, hogy eziránt a technikusok segélyegyleti irodájában (kétnyúl-és csillag-utcák sarkán) minél hamarább intézkedjenek.

— **A Duna jege** most élénk figyelem tárgyát képezi, s mindennap eszközlötnek fölyámérések, melyeket a közlekedési miniszter rendelt el. Csütörtökön enyhébb idő állt be, mely ha pár napig tartana, valószínűleg megindítaná a Duna jégét. Veszélyről csak akkor lehetne szó, ha az olvadás a felső Duna mentén előbb következnek bé, mint a főváros környékén. A legújabb fölyámérések kiténtették, hogy a jég vastagsága a budai és pesti part között igen különböző. Mig egyes helyeken a jég alig 1 láb vastag, addig másutt a megfagyott förtéggel együtt 14—16 lábat is tesz. Porsonyban a vizállás újabban apadt, ellenben Váczon tetemesen növekedett.

— **A kemény tél** jelentkezése gyanánt tekintethető azon körülmény is, hogy Temesvárott a városi főjegyző egy f a r k a s t lött, melyet a hideg és éhség hajtott be a városba. — Gödöllőn jan. 11-én pedig, mint nekünk Domonyról írják, egy gazda istállójában vonta meg magát egy farkas, odább állva a megrémült gazda kiáltására. B a g o n jan. 12-dikén egy konyhában vertek agyon egy oda betolakodott ordat.

— **Than Mór** jeles festőnk a király által megbízottat, hogy készítené el meliőbb arczképét. A festmény, mely a királyt huszáryegenruhában fogja ábrázolni, gróf Fszterházy Miklósnak van szánva, a király a mult évi hadgyakorlatok alkalmával Tatán vendége volt.

— **A budai várkert** alatti építkezéseket azonnal megkezdik, mihelyt az udvar Bécsbe költözik. Ez az építkezés három év alatt készül el, a királyi civilista ama részéből, mely magyarországi várkertek és épületek fentartására évi 366,000 forintban megállapítva. Az építkezésre felügyelő bizottság három tagból áll: Podmaniczky Frigyes báróból, mint elnökből s Tarkovitch József osztálytanácsos és Supp Ferencz budai várkapitányból.

— **Az új operaház** építését hirszerint már legközelebb megkezdik a Hermina-téren. Ybl Miklós minden részletében kidolgozott terve már benyújtott a miniszterelnökhoz. Az operaház homlokzata 24—25 öl szélesre van fölvéve, melyhez arányosítva az odavezető utca 9—10 öl szélességű leendő.

— **Ybl Miklós** építész a lipótvárosi bazilikára vonatkozó eredeti tervet át egyszerüsté, s a 2.315.231 forintban megállapított költségvetést 1.253.804 fitra redukálta olyformán, hogy ez által az imponás templom nagyszerűségéből mit se veszítsen. Számítása szerint: 423,226

frt a kőfaragó munkára; 146,433 a vastetőzetre és 35,235 frt a szobrászati díszítményekre lesz fordítandó.

— **A Batthyány-mauzoleum** bizottsága közzé-tette legutolsó gyűlése jegyzőkönyvét. Horváth Mihály elnöki jelentésében előadja, hogy a mauzoleum még csak lényegesebb részeiben lön befejezve, miután az összegyűjtött pénzből némely szükségesebb díszítményekre sem telt többé. Hiányzanak egyebek közt a két lépcsőfalról az orozslánok, hiányzik a homlokzat közepére tervezett szobor, vagy más valamely ezt pótolható díszítmény, mikre a legszerényebb kiállításban is legalább 3000 frt kívántatnék. Ezen összeggel a bizottság ez idő szerint nem rendelkeztven, s annak az adakozások utján történendő közelebbi begyűlését a mai kedvezőtlen viszonyok között nem is remélhetvén, az elnök azt ajánlja, hogy ez jobb időkre hagyassék; nem mond le azonban a reményről, hogy a magyar közönség hazafias áldozatkészsége és kegyelete, mely az üdvözült nagy hazafi hamvai fölé a díszes mauzoleumot állítja, kedvezőbb viszonyok bekövetkeztével, ez emlékmű illő feldíszítéséről is gondoskodni fog. A bizottság az elnök összes jelentését helybenhagyta. A számadásból kiemeljük, hogy az összes bevétel 42,997 frt 66 kr-ra rugott, az építési kiadás pedig 41,840 forint 57 krajczára ment. A megmaradt összeg a mauzoleum díszítésére fog fordíttatni.

— **A váci káptalani könyvtár** tavasszal meg fog nyitni egy e czéla épült diszes épületben. A könyvtár rendezésével Csávolzsky József képzett fiatal pap bizatott meg. A könyvtár a nagy közönség által is használható lesz.

— **Iparunk emelkedési örvendese**n tanúsítja, hogy a pesti közséti vaspályatársaság műhelyében közelebb egy pompás szalon-kocsi készült, melynek minden része magyar munkások kezeiből került ki, s ugy kitünő díszre, mint gyakorlati szerkezete által a magyar-osztrák vaspályák legszebb udvari szalon-kocsijaival kiálja a versenyt.

— **Az állatkertről** örömmel halljuk, hogy pénzügyi viszonyai koránsem oly kedvezőtlenek, mint a lapok az év elején írták. Az igazgatóság most abban fáradoz, hogy tavaszra a közönség egy ketreczet se találjon üresen, és újabb, ritkább állatok beszerzése iránt is összeköttetésbe tette magát külföldi állatkeretek igazgatóságával. A ketreceknek különben magánosok is juttatnak lakókat. Igy a két utóbbi hóban ajándékozott Széchenyi Dénes gr. Somogyvárról egy vadmacskát, Berzeviczy Egyed Szepes-N.-Lomniczról egy mormotát, Ölvedy Károly és Zier Ede egy-egy rókat.

— **Magyar orvos Keletindában.** Dr. Kiss János hazánkba, ki a németalföldi kormány szolgálatába lépett, hosszú tengeri út után rendeltetési helyére, Bataviába érkezett, s azt írja onnan küldött levelében, hogy ott az egészségügyi viszonyok koránsem oly roszak, mint általánosan hiszik.

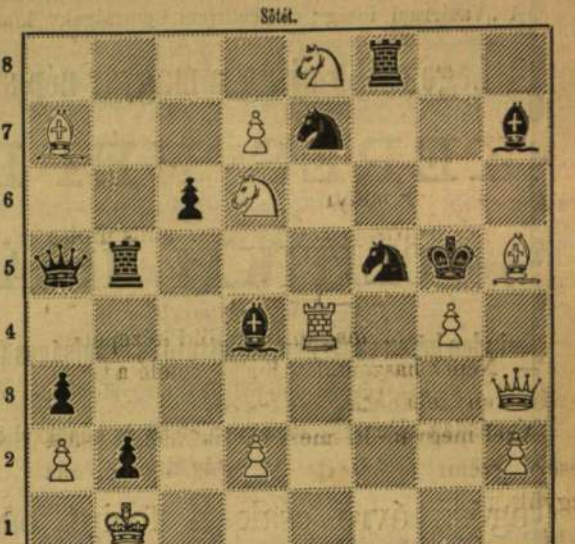
— **Napoleon halálának** emléknapján, jan. 9-én, Páris csaknem valamennyi egyházában gyászmise mondattott. A szt. Agoston egyháza zsufova volt újataskodókkal, kik között látható volt: Mathild herczegnő, Murat családjával, Mouchy, Rouher és Pietri. Izabella királynő, ki ez alkalommal meg nem jelenhetett, la Capista herczeg által képviseltet magát. Rouher és Cassagnac Pál, az ismert bonapartista hírlapíró kijöttek halk „éljen a császár“ fölküáltások voltak hallhatók.

— **Vidéken járványok** pusztítanak több helyen a gyermekek között. Igy Temesvárott a vörheny, Duna-Földvár pedig a roncsolo toroklob uralkodik. Mindkét helyen sok gyermek esett már áldozatul a járványanak.

— **Az öngyilkosságok** krónikája, sajnos, állandó rovatot képez lapjainkban. Most is egy csomó

SAKKJÁTEK.

789. sz. feladv. Gérecz Károlytól (Sárospatakon).

Világos indul s az ötödik lépésre mattot mond.

784-dik számú feladvány megtejtése.
(Szerényi Bélától Budapestén.)

VII.	Söt.
1. Bb6-b7	He2-d4: (a)
2. Vf1-c4†	Hd2-c4:
3. Hd6-e4 mat.	
1. . . . . a)	He2-c3 (b)
2. Vf1-f5†	Ke5-d4:
3. Hb4-c2 mat.	
1. . . . . b)	Ke5-d4:
2. Vf1-f6†	tetsz. szer.
3. Vfb-e6-f2 mat.	

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — Gelsen: Gleisinger Zsigmond. — Sárospatakon: Gérecz Károly. — Debreczenben: Zagya Imre. — Sziget-csény: Mayer Károly. — Miskolcon: Hartmann testvérek. — Egerben: Tilkovszky Fridolin. — Szahadán: Kosztolányi Árpád. — A pesti sakk-kör.

Rövid értesítések: Miskolc: H. T. Per jocum. I. Fe2-e4; Hg8-f6. 2. Be1-c7, Hf6-d7††.

Előfizetési fölhívás

VASÁRNAPI UJSÁG

és

POLITIKAI UJDONSÁGOK

1875. évi folyamára.

(Ismeretterjesztő és politikai hetilap. — Az egyik számos eredeti képpel illusztrálva; s másik a „Magyar Gazda“ című gazdasági lappal s rendkívüli mellékletekkel bővítve.)

Előfizetési föltételek:

Postai szétküldéssel vagy Budapestén házhöz hordva
a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok
együtt:

Egész évre . . . . . 12 ft.
Félféltre . . . . . 6 ft.

Csupán a Vasárnapi Ujság:

Egész évre . . . . . 8 ft.
Félféltre . . . . . 4 ft.

Csupán a Politikai Ujdonságok:

Egész évre . . . . . 6 ft.
Félféltre . . . . . 3 ft.

Az előfizetések legzélszerűbben postautalvány által eszközölhetők.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok
kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. sz. a.)

Tartalom.

Az új spanyol király (arczképpel). — A föld-höz. — Egy német ember magyar leánya, II. — Az ősök palotája előtt (képpel). — A marokói pápa (képpel). — Uj találmányú gőzhajó-terem (képpel). — Az ellentétel hazája. — Utazás a föld-közepebe (kétféppel). — Egyveleg. — Melléklet: Gróf Gyulay Lajos napló-öredékéből. — Téli napok. — A hétről. — Irodalom és művészet. — Mi ujság? — Halálozások. — Szerkesztői mondánivaló. — Sakkjáték. — Heti naptr.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. czukor-utca 11. sz.)

HETI-NAPTÁR.

Hónapi és hetilap	Katholikus és protestáns naptár		Görög-orosz naptár	Izraeliták naptára	Nap		Hold	
	Január	Remete A.			két nyug.	két nyug.		
17 Vasár.	2 Jézus sz. neve	3 Remete A.	5 E Theopant	11 Jónás	6 p.	6 p.	6 p.	6 p.
18 Hétfő	Péter r. szék	4 Pirokka	6 Epiphania	12 Jonathan	7 44	7 37	0 10	3 33
19 Kedd	Márus	5 Márus	7 44	13	4 38	0 55	4 56	4 56
20 Szerda	Fábán és Sebest.	6 Fáb., Öszéb.	8 7 Ker. János	14	4 40	1 46	6 11	6 11
21 Csüt.	Agnes szűz	7 Ágnes	9 György	15	4 41	2 51	7 11	7 11
22 Pént.	Anasztáz	8 Vínöz	10 Polienet	16 Örmönnap	4 42	4 6	7 57	7 57
23 Szomb.	B. Assz. eljegyzése	9 Imrike	11 Theozod	17 Sab. Jethro	4 44	5 25	8 32	8 32

Hold változásai. ☉ Holdtölte 41 én 6 óra 57 perczkor este.

H I R D E T É S E K.

A „Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok” kiadó-hivatalában (Budapest, egyetem-utca 4-dik szám) a következő hirlapokat lehet megrendelni, úgymin:

Legolesőbb ujság a magyar nép számára

KÉPES NÉPLAP

POLITIKAI HIRADÓ,

mely megjelen minden héten vasárnap, mulattató és tanulságos tartalommal, s a hazai és külföldi politikai tárgyalás rendez rovatával.

A minden-héten egy íven megjelenő és képekkel érdekesbített ujság ára

egész évre csak **2 forint** osztr. ért.

HELFI IGNÁCZ lapja:

A NÉPZÁSZLÓJA

politikai hetilap,

mely immár nyolczadik évfolyamába lép. Jelszava: **FÜGGETLENSÉG.** Törekvése, hogy „Magyarország független önálló állam legyen, mely minden beavatkozástól menten intézze saját ügyeit.” Ez irányban tartott cikkein kívül tartalmát képezik gondosan irt ismeretterjesztő, mulattató és közgazdasági közlemények, melyek mellé koronként képeket ad.

Előfizetési ára:

Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, három hónapra 1 frt 50 kr.

Tíz előfizetett példányra gyűjtőnknek egy tisztelet-példánnyal szolgálunk. — Előfizetések legcélszerűbben postai utalvány által eszközölhetők, a melyre bérmentésül egy (arab) 5 kros bélyeg kívántatik.

FROHNER-szálloda

Budapest.

Van szerencsém ezennel a t. utazókat, valamint Budapest t. cz. lakosait értesíteni, miszerint én mai nappal a minden körökben ismert

FROHNER-SZÁLLODÁT

átvettem és a saját felügyeletem alatt tovább vezetem

Midőn a t. cz. közönség az eddigi tulajdonos iránt tanúsított bizalma reámi átruházatását kérem bátorodom, főtelevém oda lézen irányozva, pontos és ügyes szolgálát, valamint kitünő ételek és italok által igen tisztelt vendégeim elégségét kinyerni, melyvel azoknak kegyébe ajánlván maradok legmélyebb tisztelettel

Schmidt Nándor,
szállodatulajdonos.

Nevelőné.

ki tantárgyakat, zongorát és kézmunkákat tanít, óhajt me-zővárosban letelepedni, ha a szülők havi 100 frt tandíjt biztosítanak. 571

Levelek intézendők Láng Adolf ev. lelkészhez Tápló-Sz. Má. ton, Pestmegye.

A „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik sz.) megjelent és minden könyvtárban kapható:

Kis dekameron.

válogatott beszédek a serdülő ifjúság számára.

irta **Jókai Mór.**

Ára kemény kötésben 2 frt.

Legolesőbb magyar politikai napilap.

NEMZETI HIRLAP

fővárosi napilap a politika, társadalom és irodalom köréből.

A „NEMZETI HIRLAP” hetenként hatszor, reggel, egy középnapos iven, hétfőn délután pedig féliven, tehát mindennap megjelen.

Tárgyalja a politikai napi kérdéseket rövid, velős, népszerűen tartott vezércikkben és kisebb közleményekben. Itt megtalálja az olvasó a törvényhozás üléséről, bizottságok, szakbizottságok, pártklubok tanácskozásairól rövid, de kimerítő tudósításokat, távirati és újdonsági rovatában a legújabb híreket.

Kiváló figyelmet fordít a vidék fontosabb cseményeire; tudományos és közhasznú intézetek és egyetek tevékenységére, a ezekről lehető gyorsan értesíti olvasóit.

Tárczájában a hazai és külföldi irodalom, művészet és társasélet nevezetesebb jelenségeit ismerteti.

Napi olvasmányul egy-egy érdekes eredeti vagy fordított regényvel szolgál. Naponként közli a fővárosi színházak színlapját, egyéb hasonló tudnivalókkal együtt.

Előfizetési feltételek.

Budapest, házhoz hordva:

Egy évre	frt. 12
Félévre	6
Negyedévre	3
Egy órára	1

Vidékre, postán küldve:

Egy évre	frt. 14.—
Félévre	7.—
Negyedévre	3.50
Egy órára	1.20

Az előfizetések a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) intézendők.

A „Franklin-Társulat” magyar irod. intézet és könyvnyomda kiadásában Budapest (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Községi jegyzők naptára

és

ÉVKÖNYVE.

Elő évfolyam. Ára füzve 1 frt.

TARTALOM:

Naptári rész. — Mit akarunk? Dr. Dárday Sándortól.

I. Politikai és közigazgatási rész. Dr. Sipos Árpád. Alkotmányunk legújabb fejlődése. — Láng Géza. Községi költségvetési előirányzatokról. — A községjegyzői nyugdíjintézetekről. — A községi előjárás befolyása a községe életfejlődésére.

II. Jog- és törvényismertetési rész. 1. Szerződések felvétele, különös tekintettel a telek-könyvi jogokra. — 2. A bírósági határozatok kézbesítéséről. — 3. Községközség.

III. Gazdasági rész. Engelbrecht Károly. Állattenyésztés és állatgyógyászat. — Dr. Perlaky Mihály. Borászat. — A méter-rendszer. — Országos vásárok.

A „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik sz.) megjelent és minden könyvtárban kapható:

AZ UJ TÖRVÉNYEK

rendezett és a m. k. miniszteri rendeletek kiegészített legteljesb kiadása.

AZ 1874. ÉVI TÖRVÉNYEK

ugy az azok életbeléptetése és végrehajtása tárgyában kibocsátott magyar királyi miniszteri rendeletek gyűjteménye.

Hivatalos adatok után közli **SZENICZEY GUSZTÁV,** nyug. királyi váltó-felügyelőségi bíró.

VII. kötet.

I. füzet. I—XXXI. törvénycikkek. Ára füzve 1 forint 60 krajczár.

Raktár: Budapest, Deák Ferencz-utca 15-ik szám.

Legolesőbb bevásárlási forrás mindennemű

métermértékek, súlyok és mérlegekből

a méter-rendszer szerint, a főhivatal által Budapest megvizsgálva és bélyegezve

Kirchmayer Ödön és társ.

raktárában, Budapest, Deák Ferencz-utca 15.

Egyidejűleg van szerencsénk köz tudomásra hozni, hogy **Ganz és Társ.** cég által az általa készített kilo-súlyok eladása egész Magyarországra nézve reánk bízott. Az ismét eladónak illő árengedményt adunk. 575

Ücska anyagot a legnagyobb áron készpénz helyett elfogadunk.

Nagy volt bámulatom, midőn nékem

Orlicé R.,

mennyiségtanár Berlinben, Wilhelmstrasse Nr. 125.

táviratozta:

ön az én játékasításaimmal TERNOT csinált! Még nagyobb volt örömöm a dolog teljes valódsága fölött! Bécs Hermann József.

Megkeresésekre a jeleseknek bizonyultjáték-utasítások küldése iránt, válaszul készségesen Orlicé R., mennyiségtanár Berlinben, Wilhelmstrasse 125. D. O.

azonnal és díjtalanul!

A „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában Budapest, (IV. egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvkereskedés által megszerezhető:

UJ KIS REGÉLŐ.

Elbeszélések az ifjúság számára.

Andersen, Campe, Schmid Kristóf és Zschokke

művei után irta **MILESZ BÉLA.**

Négy fametszettel. Borítékba keményen kötve, ára 1 ft. 50 kr.

Kilián Frigyes

m. kir. egyetemi könyvtárban, Budapest, váci-utca Drasche házában, megjelentek és kaphatók:

Szabó Gyula, m. k. műegyetemi tanár. A keskeny nyomvasutak hivatása közlekedési eszközeink sorában. Kiváló tekintettel a magyar alföldre. A graf Lónyay M.-féle díjjal a m. t. akadémia által jutalmazott pályamunka. 2. könyv-matru táblával. . . . . Ára 3 ft.

Horváth Ignác. Mechanika. I. rész. 102 ábrával. 2 ft. 40 kr.

Seefehlner Gy. Táblázat a vas-utal vashidzervezetek ünsúlyának meghatározására. Gyakorlati használatra vasuti mérnökök számára. Ára 40 kr.

A magyar korona területe közlekedési hálózatának térképe. Hivatalos adatok után készítve. Ára 1 ft 40 kr.

Vászonba huzva 2 ft 80 kr.

A közmuuka- és közlekedési m. kir. miniszterium kiadványai:

I. II. füzet. György Endre, miniszteri fogalmazó jelentése az angol vasuti törvényhozás történetéről. Elő rész. Az angol vasuti törvényhozás története 1865-ig. Ára 1 ft. 50 kr.

III. IV. füzet. Ugyanaz. Második rész. A királyi bizottság korszaka. Ára 1 ft 60 kr.

V. VI. füzet. Ugyanaz. Harmadik rész. A legutóbbi évek 1868-tól. Ára 2 ft. 40 kr.

VII. füzet. Éltető Elek és Breeska Adolf, mérnökök jelentése a bécsi világkiállításán szerzett tapasztalatokról. Számos fametszvény-nyel és egy könyvmatu táblával. . . . . Ára 1 ft. 40 kr.

VIII. füzet. Ludvig Gyula, m. kir. vasutépítészeti felügyelő jelentése a bécsi világkiállításról a vasutépítészeti illetőleg. Számos fametszvény-nyel. Ára 1 ft 25 kr.

IX. füzet. Bodoki Lajos, m. kir. orsz. középítészeti felügyelő jelentése a bécsi világkiállítás kiállított víz-műtani és vízépítészeti tárgyakról. Számos fametszvény-nyel és 2 könyvmatu táblával. Ára 2 ft. 40 kr.

X. füzet. Meisner Ernő, miniszteri mérnök jelentése a badeni nagyhercegségi rétműveléstannmányozásáról. 10 könyvmatu táblával. Ára 2 ft. 25 kr.

XI. füzet. Kléh Kálmán, miniszteri főmérnök. A hannoveri rétvontás ismertetése. 17 fametszvény-nyel és 1 színezett könyvmatu táblával. Ára 1 ft.

Üzlet szabályzat. Érvényes a magyar korona területén lévő összes vasutakra. Hivatalos kiadás. . . . . Ára 35 kr.

Épen most jelent meg

GYÖR

MEGYE ÉS VÁROS

EGYETEMES LEIRÁSA.

A magyar orvosok és természetvizsgálók 1874-ben Győr városában tartott XVII-dik nagygyűlésének emléklül nyújtja méltóságos és főtisztelendő **Dr. KRUESZ KRIZOSZTOM,** a pannonhalmi szent Benedek-rend főapátja, szent István-rend lovagkeresztese, a magyar orvosok és természetvizsgálók XVII. nagygyűlésének elnöke.

Szerkeszté **FEHÉR IPOLY,** pannonhalmi benczés tanár, a magyar orvosok és természetvizsgálók XVII. nagygyűlésének titkára.

Ára füzve 5 frt.

Kapható: Budapest, (egyetem-utca 4-ik szám) a „Franklin-társulat” kiadóhivatalában és a benczési könyvtárnoki hivatalában Pannonhalmán.

A „Franklin-Társulat” magyar irod. intézet és könyvnyomda kiadásában (B u d a p e s t, egyetem-utca 4. sz.) megjelentek és minden könyvkereskedésben kapható:

Borászati naptár

1875. évre.

Szerkeszti: **Dr. NYÁRI FERENCZ,** a tarcali vinczellér-tanoda igazgatója.

Második évfolyam. Ára füzve 80 kr.

TARTALOM:

Naptári rész. — Európai mérték-rendszer. Európai pénznemek. Európai államok bortermelése. Külföldi piacokra hordóban küldött borokért fizetendő vám-díj és vitelbér kimutatása. — A magyar állam gazdasági tanintézetei, képekk. — Magyarországi gazdasági és különböző földmívelési egyletek. — A bécsi világkiállításán kiűntetett magyar bor-kiállítások névjegyzéke. — Bálint bácsi jóvendőlései. — Természetudományi rész: a vizről. — Szőlőszeti rész: Gábor József. A szőlő állandó munkái (ábrákkal). — Borászati rész: hogyan készítsük vörös boraikat? (számos ábrákkal). — A szőlőnek ekéveli mívelése. — Szőlővesszők csomagolása (ábrákkal). — Hogyan biztosítsuk szőlőinket jégkárok ellen? — Hogyan tarthatók el a sokáig éppen a szőlőkároktól. — Jó hordókenőcs. — Vidium Tucceri. (ábrával). — Ólomczukros bor. — Minő nagyságu hordókat használjunk? — Hordók kénézése (ábrával). — Szőlőgyökérsz. — Házi tanácsadó. — Mulattató rész. — Borkoresolyák. — Országos vásárok.

Temesváry Emanuel

magyar cipőgyára

Budapest, király-utca 1. szám.

ajánlja

Nők számára:	Urak számára:
Topánkák, brünelből, lakorral finoman szitva 2 frt 80 kr.	Topánkák chagrin- vagy zergebőrből 4 frt.
Ugyanazok gummi-huzára, magas sarkúak, vagy egészen báronybol, finom kiállítás 3 frt 60 kr.	Topánkák borjú- vagy bagaria-bőrből, szegezt és csaváros kettős talppal, igen erősek 4 frt 50 kr.
Topánkák, finom chagrin- vagy borjúbőrből, szegezt és csavárral ellátott kettős talppal 4 frt.	Ugyanazok orosz bagariából 5 ft. 50 kr
Topánkák posztóbol, szőrme-béleléssel, bőrral körülvarra, csaváros kettős talppal 4 frt 50 kr.	Vadász- és térdcsizmák viamentes bagaria-bőrből, 3-szoros talppal 12 ft.
Leánykák és gyermekek számára 100 fajta 1 frt 20 krtól 2 frt 80 krig.	Csizmák borjú- vagy chagrin-bőrből, elegans szabású 10 ft.
	Gyermek-térdcsizmák, 3-szoros talppal, 1 frt 20 krtól 2 frt 80 krig.

Vidéki megrendelések postai utánvét mellett pontosan eszközöltnek. Részletes árjegyzékek ingyen és bérmentve. 508

STROBL és BARIS mezőgazdasági gépgyára

Budapesten, 2 nyul-utca 14. és 16. szám,
ajánlja a magyar viszonyokhoz alkalmazott díjazott ekeit, boronáit,
rostáit, aratóit stb.

Arjegyzékek kívánatra bérmentesen. Idejekoráni megrendeléseket kér
Kotzó Pál, tömeggondnok.

A „Franklin-Társulat“ magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában Buda-
pest (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

NEVES SÜNYI Uj Humorisztikus Naptár

Hatodik évfolyam.

1875.

Ára 40 kr.

Alulirott egy tizváltozatu orgonát ké-
szítettem, mely a szláv evang. egyházban minden pillanatban
megvizsgálható, megvásárolható és elzárható. Miért is az orgo-
nát szükségül közöseké bator vagyó ügyelmezteni, hogy e
körülményt használni siessenek, a mennyiben orgonában valódi
mesterműre s a legkitünőbb hangolásu és hangu orgonára tebe-
net szert.

Teljes tisztelettel:
Steinreich Lipót,
orgonakészítő.

(Lakásom: Budapest, 7-ik kerület, Gábler-utca, 8-ik szám,
kerepesi-ut, a szláv templommal átellenben. 561)

A „Franklin-Társulat“ magyar irodalmi intézet és könyv-
nyomda kiadásában (Budapesten, IV. egyetem-utca 4-ik szám)
megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

KÉZIKÖNYV KIR. KÖZJEGYZŐK

számára.

Tekintettel az elmélet és gyakorlat igényeire
írománypéldákkal ellátva.

Írták

Dr. DÁRDAI SÁNDOR, és ZLINSZKY IMRE,

a „Jogtud. Közöny“ szerkesztője. a pesti kir. it. tábla p. bírja.

I. kötet.

Ára füzve 1 forint 20 krajczár.

A törvény csak 1875. évi május hó 1-jén lépvén életbe, a II-dik
kötet addig szintén meg fog jelenni. A második kötet tartalma-
zandja a díjszabályzatot, az írománypéldákat, a közjegyzők
székhelyeit, a bélyegtörvényt és mindannyi vonatkozó szabály-
rendeleteket.

Budapest, január 24-én 1875.

4-dik szám.

ELŐFIZETÉSI FÜLTÉTELEK: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft.
Csupán a Vasárnapi Ujság: Egész évre 8 ft., félévre 4 ft. Csupán a Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft., félévre 3 ft.

XXII. évfolyam.

HIRDETÉSEK DÍJA: Egy ötször hasábozott petit sor, vagy annak helye egyszeri ígatásnál 15 krajczár; többszöri ígatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden ígatás után 30 krajczár.
Kiadó-hivatalunk számára hirdetőnyelket elfogad Bécsben: Haasenstein és Vogler Wallfischgasse Nr. 10, Mosse R. Seilerstätte Nr. 2 és Oppelik A. Wollzeile Nr. 22.

LEDRU-ROLLIN.

1807—1875.

Franciaország újabb történelme nagy
számmal mutat föl oly férfiakat, kik
életüket és tevékenységüket a köz-
társasági ügy érdekében előbb-
telére szentelve, egész politikai
pályájukon egy nagy eszme iránti
lelkességgel harcoltak, működtek,
buzogtak és szenvedtek a republikánus elvek
diadala juttatásáért. E férfiak sorában
kétségteljesen Ledru-Rollin-t illeti meg
az első helyek egyike. Neve szorosán össze
van forrva Franciaország harminczas és
negyvenes éveinek mozgalmas történetével,
főleg pedig a „februári köztársaság“ egész
Európát forradalomra gyújtó eseményeivel.
Alakja lépten-nyomon kimagaslik és ki-
domborodik a viharos 48-diki események
tömkelegéből, melyekről lehetetlen szólnia
a történetírónak a nélkül, hogy behatón ne
foglalkozzék Ledru-Rollin jelentőségteljes
politikai szereplésével. Ma már egészen és
kizárólag a történelemé: s a kitől egykor
két koronás fő, Lajos Fülöp és III. Napo-
leon, legveszedelmesebb ellenfél gyanánt
tartottak — az most nyugodtan és békésen
alraszsa örök álmát a mindent elnyelő
sírban.

Ledru-Rollin 1807. február 2-kán
született Párisban, e nagy fővárosban, mely
annyi kiváló férfival ajándékozta már
meg Franciaországot. Hajlamai korán az
ügyvédi térre vonták, melyre ép oly ala-
pos, mint széleskörű jogi készultséggel
lépett, föltűnést keltve csakhamar pálya-
társai s a bíróságok körében hatásos és
sikerteljes védbeszédei által. Mindazáltal neve
csak akkor lőn ismertebb szélesebb körök-
ben is, midőn a Páris fölött 1832-ben el-
rendelt ostromállapot ügyében oly jogi
véleményt tett közre, mely élesen elítélte a
hatalom ez erőszakos rendszabályát. Ez idő
óta a politika mind élénkebben foglalkoz-
tatá, ha mindjárt nem is hagyott még föl
ügyvédi tevékenységével. Csakhogy most
már kiválólag politikai pörökben vállalta
magára a védő szerepét. Sokoldalú jogi
ismeretei, hatását ritkán eltevesztő ékes-
szólása, s főleg ama meggyőződésteljes
nyíltság, melylyel Lajos Fülöp kormányá-
nak alkotmány- és szabadságellenes rend-

szabályait védbeszédeiben éles bírálat tár-
gyává tette: csakhamar a legnevesebb és
legkeresettebb ügyvédek sorába emelkedé,
ráfordítva a szabadelvű párt növekedő figyel-
mét is. Hatásos védői szereplése néhány
pörbe fogott ellenzéki lapszerkesztő ügyé-
ben olyannyira fokozta népszerűségét,
hogy Sarthe-megye 1841. július végén
beválasztá őt a kamrába, hol a szélsőbal
padjain foglalt helyet.

Nagyobb szabású politikai szereplésé-
nek kezdetét ez az év jelöli. A kamrában,
hol ékesszólása, határozottan köztársasági
pártállása s a kormány ellen intézett heves
támadásai folytán csakhamar országgyűlési
ismeretes névre tőn szert, Ledru-Rollin

rövid időn a radikális szélső-bal egyik
vezérférfiává küzdötte föl magát. Vélemé-
nyének éles s leplezetlen nyilváníttása
azonban nem maradhatott kellemetlen kö-
vetkezmények nélkül. 1842-ben a válaszó-
tóhoz tartott s a kormány politikáját sujtó-
n elítélő beszéde közzétételeért négy havi
fogságra és három ezer frank pénzbírságra
ítélte el a törvényszék. Ledru-Rollin poli-
tikai meggyőződését azonban ez ítélet
inkább szilárdította, semhogy megingat-
hatta volna. Nemsokára úgy látjuk, mint
a munkás-osztály politikai jogainak lelke-
sült szószólóját s a mérsékelt socialis-
mus buzgó barátját.

Igy találták az 1848-diki februári ese-

LEDRU-ROLLIN.

BUDAPESTI KALAUZ.

ÁSVÁNYVIZEK. Bánszky L., m. kir. udvari szállító, Eraszmet-ter 1. sz., bel- és külföldi ásvány- vizek és forrás-termékek legna- gyobb raktára; mindenkor friss minő- ségben.	HIRDETÉSI IRODA. Haasenstein és Vogler, Giszellár (ez- szóval régi színház-ter) 1-30 sz., a Haas Fülöp-féle palotának szemköst.	Nemzeti múzeum, országút; az egyes- termek 9-től 1 óráig nyitva vannak. Hétfő: régiségek, képek és szobra; képtár, csütörtök: természetgyűjtemény. Országház, Sándor-utca.	MULATÓ-HELYEK. Nemzeti színház, kerepesi-ut. Opera: kedden, csütörtökön, szombaton, Dráma, népszínmű, vígjáték: vasárnap, hétfőn, szerdán, pénteken. Német színház gyapju-utca. Dráma, opera, vígjáték. Nemzeti színház a Hermína-terén Operetta.	PAPÍR-KÁRPITOK. Fischer J. L. és fia, váci-utca 20. sz. Kecskeméti-butor, kelme és szőnyeg raktár.
BANK-ÉS VÁLTÓ-ÜZLETEK. Czetz, Holzwarth és Schubert, Pest, V. Diana-ter; mindenféle részvények, állampapírok és sorjegyek bevásárlása és eladása. Vidéki megrendelések pontos- s s gyorsan teljesítenek.	HIRLAPOK ELADÁSA. E napok kiadó-hivatalában több mint 100-féle, — a 1830-dik évtől 1873. évig megjelent hírlapok, ezek közt: Pesti Hir- lap, Vasárnapi Ujság, Falusi Gazda, Jog- tudományi Közöny, Pester Zeitung s Képes Kiállítási Lapok, teljes évi folya- mokban jutányos ártért el fognak adni.	Városi vigadó, Deák Ferenc-utca. Bemenet 20 kr. Császár-ter, kád-, zuhany-, kö- s-gőzfűrés. Heinrich-féle világhírű kád-, zuhany-, kö- s-gőzfűrés.	MÉTERMÉRTÉK ÉS REND- SZER. Valderoni és társa, (miatyánk-utca). Szemléletli gyűjtemény a méter-rendszer megismertetésére. — Lásd a hirdetői ro- vatot. Görög István, hatvani-utca 16. szám, Ganszerek és orvos-gyógyászati mű- szerek nagy választéka.	PAPIRKERESKEDÉS. Riegler József Ede, papír raktár, kecskeméti-utca 11. szám.
DISZMŰ GIYÁRI ÁRU RAKTÁRAK. Márton Alajos, váci-utca, nemzeti- szállodával szemköst. Legnagyobb rak- tár bronz-, bér- és porcellán-diszmi- ujdonságokból, a hol az írtat ártésére vevőkötő kivül vendégek is számosan fogadtatnak, legközelebb már a kara- csonyra szánt új kiállítás is megtekinthető.	ILLATSZERÁRUK. Vértessándor, m. kir. udvari illat- szerár, Kristóf-ter 1-30 szám alatt Pest- ben. Gasdagon felszerelt illatraktár, mindennemű angol és francia illatszer, ugyszinte nagy választékban bel- és kül- földi tolette-czikkék.	LEGNYOMÁSÚ TÁVIRDÁK. Ohm C. O. Pest, József-ter 15. sz. a.; elfo- gad legnyomású, valamint villanyos házi- s szoba-távírdá-berendezéseket, a legelőszérűbb kivitel, méltányos feltételek s több évi jótállás mellett. Arjegyzékek s kínálatok ingyen szolgáltnak ki.	ORVOSOK. Dr. Eiber V. Budapesten, József-ter 66. számú házában, rendel 2—4 óra- kor; ugyanott kapható: „Nemzeti élet ve- szélyei“ című műve 1 írton, postával 1 ft 10 kr. (Lásd a Politikai Ujdonsá- gok-bani hirdetőnyel). Dr. Handler Mór, orvos és sebésztudós- szülész és szemész. Rendel napoként: délutól 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig és este 7 órától 8-ig. — Lakik: Pest, Belváros, Kigó-utca 2. sz. Kigó- és vá- rosház-utca sarkán (Rottenbiller-féle há- zban) 1-30 emeleten, bemenet a lépcsőn. Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik, és a gyógyszerkek megküldetnek.	SZÁLLODÁK. Európa szálloda, Ferecz József-ter. Hungária nagy szálloda, aldunaszor. Magyar király szálloda, Dorottya- ter. Nádor szálloda, váci-utca. Nemzeti szálloda, váci-utca. Vadászkürt szálloda, kishid-utca. (Mind elsőrendűek.)
FODRÁSZOK. Schadeberg Béla, hölgy és férfi fodrá- szati terem boroviválassal egybekötve. Díszan felszerelt raktár mindennemű haj- munkálatokból a legújabb divat szerint s t. ez. hölgy és férfi köznőség számára, csinnal és leléstőljesen elkészítve jutányos árakon. — Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan teljesítenek. Ületi helyi- ség uri-utca 6-dik szám. A Mexikóihoz.	KÖNYVNYOMDÁK. Franklin-Társulat, magyar irodalmi in- tézet s könyvnyomda, egyetem-utca 4. sz. a.	LŐPOR. A legfinomabb svédjeli vadászpör, 1 és 2 fontos szelencékben mindenkor kész- letben van Eder-féle 1-30 magyar kir. lőpor-árudájában, kalap-utca 8. sz. 3-dik utca jobbra a régi városház mögött.	MINISZTERIUMOK. M. kir. miniszterelnökség: Budavár, graf Sándor-palota. M. kir. honvédelmi miniszterium: Budavár, uri-utca. M. kir. belügyminiszterium: Buda- vár, uri-utca. M. kir. vallás- s közoktatási minisz- terium: Budavár, országház. M. kir. pénzügyi miniszterium: Buda- vár, szt.-háromszög-ter 187. sz. M. kir. földműv., ipar- s keresked. miniszterium: Pest, aldunaszor 2. sz. M. kir. közlekedési miniszterium: Pest, tükör-utca 1. sz. M. kir. igazságügyi miniszterium: Pest, Deák-utca 14. sz.	TAKARÓPAPIROS E lapok kiadó-hivatalában, egyetem- utca 4. sz. a., nagy ívek, másankint 10 ft a vasúthoz szállítva.
GYÓGYSZERESZÉK. Török József, király-utca 7. sz. a.; vá- logatott raktára mindennemű bel- s külföldi hasznos specialitásokkal.	LÁTNIVALÓK. Alakérti, közlekedés társaságokkal. Bemenet 20 kr. Budai várpalota, a várfelügyelőség köz- benjárása mellett. Eszterházy-képtár, zárv.	ÓRÁK. Lechner József IV, váci-utca 5. sz., legnagyobb órarakta. Arjegyzékek in- gyen. Javítások jótállás mellett eszközöl- tetnek. (Alap. 1808-ban.)	ÜVEGKERESKEDÉS. Görög István, hatvani-utca 16. szám, Güvegtermék, asztali készletek és tükör- művek.	VARRÓGÉPEK Csak Ohm C. O.-nál, József-ter 15. sz. Változó amerikai szőrművek Webber Wilson és ifjabb Howe Elláskól New Yorkban.

Kiadja és nyomtatja a „Franklin-Társulat“ magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám).